

J. v. Vondels Peter en Pauwels : treurspel

<https://hdl.handle.net/1874/36960>

J. V. VONDELS

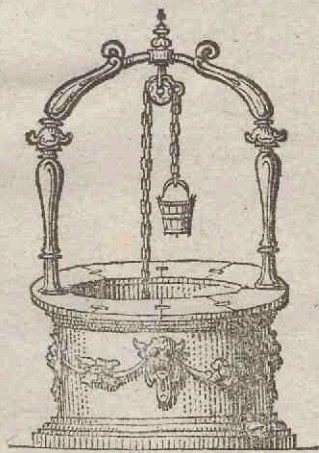
P E T T E R

en

P A U W E L S.

TREURSPEL.

Tante molis erat ROMANAM condere GENTEM.

ELCK ZYN BEURT.

AMSTERDAM. Gedrukt by Dominicus vander Strichel.

Voor *Abraham de Wees*, Boeckverkooper op den Middeldam,
in 't Nieuwe Testament. Anno 1641.

OPDRAGHT

aen

E U S E B I A .

USEBIA, nu treck, op Godts bazuinen,
Met my, niet om den Ierichooschen muur;
Maer om de stadt, die, met haer zeven kruinen,
De donders tarte, en terghde al't blixemvuur.
Nu leer met my zachtzinnigh oorelogen,
En Rome zelf bestormen op zijn kracht;
Niet met geweld van schildpade, ram en bogen,
Waer me het fel al't aertrijck t' onderbraght;

Maer met gebeên, en tranen, en twee tongen,
En wonderheên, en afgepymight bloet.
Wat Caesar dwongk heeft Christus dus gedwongen.
De doornekroon beschaemt den lauwerhoet.
Omhels dan dit paer helden, echte Vaders
Der Roomsche Bruid, en Godtverloofde maeght;
Die, op het bloet van hun doorluchtige aders,
Meer moedts dan op Anchises afkomst draeght:
Die afkomst quam den gryzen stroom oproeien,
En plante daer, door't zwaert, vervloecte Goôn;
d' Apostelschap, beknelt in yfre boeien,
Verhief er't Kruis, gezegent in Godts zoon.
Ghy kust en leest de blaên die eeuwigh leven;
De lelien met roozen overstroit;
Spierwit satijn met martelinck beschreven,
En bloetkoraal op sneeuw, dat niet outdoit.
Daer ziet men druck het padt tot blyschap banen.
Daer puft de stanck des kerckers't weeligh hof.
Daer kiest uw lust geen perlen voor die tranen.
Daer veeght men kroon en scepter uit, als stof.

Terwijl de jeught, met ydelheên geladen,
Den oogenblik des levens wulpsch verquift,
Leert d'aendacht hier de tyranny versmaden,
En d'ydelheên, noch ydeler dan mist.
Zy leert er naer Godts strenge Ridders aerden,
Die 't hemelpadt, op purper niet betreên,
Maer op de punt van spijckers, sne van zwaerden,
Gekloncken en geknarst door vleesch en been.
Wat is ons vleesch, dat toch in 't graf moet rotten?
Wat is het lijf, vermaest van snoode pracht?
Der wormen spijs, en voetsel voor de motten;
Een hindernis van 't geen Godt dierbaerst acht.
Dat 's 't wezen uit zijn aengezicht gesneden,
De hemelsche en in klay gevange ziel;
Die haect te spoên, met wyde en wisse schreden,
Naer 't zaligh bonck, waer op haer liefde viel.
Geen Labyrinth der weerelt kan verwarren
Haer opzet, zoo zy volght den marteldraet,
En 't licht der beide in bloet vergulde starren;
Waer voor het kroost van Tyndar onder gaet.
De Tiber komt ten Apennijn af bruizen,
En schijnt verheught, daer hy hun Graven schuurt;
Geviert van zoo veel Keizerlijcke huizen,
En Koningen, wier eere als Christus duurt.
Hoe dus? ick raeck geen aerde: myne veder
Verruckt den geest naer d'Apostolische asch.
EUSEBIA, laet los. ghy treckt my neder,
Die reede al uit den damp der weerelt was,
En liet u, na mijn afscheit, hier geen beter
Geheughnis, dan SINT PAUWELS en SINT PETER.

De Heer Huigh de Groot, koningklijk
gezant by den Christelijcksten Koning, schrijft, in zijn
Byhangsel der uitlegginge over den Antichrift, aldus, uit den
mont der zalige Vaderen, en de penne der kerkelijcke Histo-
ryfchryveren :

MAer de Christenen, beide mannen en vrouwen, die te Ro-
me waren, vlughtende naer de koningklijke kercken der
Apostelen, PETER en PAUWELS; zooten tyde van Alarick,
als van Theudorick, berghden hun leven, en hare kuifcheit, vol-
komentlijk door een gelijcke goddelijcke voorzienigheit, waer
door, in Hierufalems ondergangk, van Godt wierden behouden,
die zyne wet hadden gehouden.

Noch een luttel verder :

DE Christenen dedē t geen God begeerde. Zy gingē uit Baby-
lon, dat is uit de stat Rome, naer de HEILIGE PLAETSEN,
die buiten de stat waren; en werden daer, als in geruften vrede,
geberght; niet zoo zeer door der Gotten genade, als door Godts
beschuttinge. Zo regeerden de MARTELAERS met Christus.

INHOUT.

d

Postels, Peter en Pauwels, van Keizer Domitius Nero in den kercker gesmeten, werden, op den top der gedreighde en genaeckende straffe (waer over hun dootvyanden vast uit waren) gedrongen, door het hardt en gedurigh aenstaen der Christenen, ter stadt uit te vlughten; daer hun gemoete Jesus Christus, die, van Cephass gevraecht, waer hy henen gingk, hem antwoorde: naer Rome, om weder gekruist te worden. De Bethsãider hier uit besluitende, dat Godts zoon in hem, zynen dienaer, aen het kruis, lyden zoude; keerde met den amptgenoot weder in stadt, en gaf zich gewillighlijck in de Leeuwsklauwen des tyrans; die hen beide liet geesselen, en (als schuldigh aen 't lasterstuck van godtloofheit) verwees, den eenen, om gekruist, den anderen, om onthoofte te worden. Alzoo wert de Prins der Apostelen, op Janus bergh gekruist, doch, te zyner bede, met de voeten neêrwaert: en de Leeraer der Heidenen knielde, te Gutta, by het Salvische water, rustigh voor het zwaert. Nero ontzette zich, tot razens toe, over hun doot, de voltoynghe zyner schelmeryen; en tsfiderde voor de geesten van Pauwels, en Peter; wiens kudde bevolen bleef zynen nazæet Linus; die der Martelaren uitvaert bezorgende, de bedruckten vertrooste met Godt, en de tegenwoordige en toekomende glorie dezer HEELIGEN.

Het tooneel beelt Rome uit. De Geesten van Simon toveraer en Elymas spreekken de voorrede. De Rey bestaet uyt gekerstende soldaten. Het treurspel begint te midnacht, en endight met den volgenden dagh.

Personagien.

- SIMON Toveraer. } Geesten.
 ELYMAS. }
 PETRONEL. } Leerlingen der Apostelen.
 PLAUTIL. }
 PETER. } Apostels.
 PAUWELS. }
 REY. van gekerstende Soldaten.
 CORNELIA. Moeder der Nonnen van Vesta.
 AERTSOFFERWICHELAER.
 DOMITIUS NERO. de Keizer.
 AGRIPPA. zyn Opperste.
 LINUS. Sint Peters nazæet.

I. V. VONDELS
P E T T E R
en
P A U W E L S.

HET EERSTE BEDRYF.

Simon Toveraer . Elymas .

Ick Simon Toveraer boor hier, van 's afgronts stoel,
Door 's aertrijx ingewant, te keel uit van den poel,
Waer in de Ridder sprongk, die neder quam te
paerde,

En sleepte zoo de pest van boven, onder d'aerde.

Wat uur magh 't zijn ? my dunckt de sterren staen in keer.

De stille midnacht ronckt, en glijt op 't roncken nêer.

Waer sammelt Elymas ? waer blijft mijn schiltknaep achter ?

Ely. Ick volgh op meesters spoor, al valt mijn tret wat zachter.

De werelt leit nu stom, in haren eersten droom.

Waer ben ick, meester ? zegh, wat ruifcht hier voor een stroom ?

Si. De Roomsche Tiber, trots op zoo veel trotsse wercken,

Op Neroos nieuwe stat, die, met driehondert kercken,

En smoockende outers, dient den grooten Lucifar,

Die onverzoenbaer noch den hemel tarten dar.

Maer och, ick tfidder, och. *Ely.* Ghy deift, wat doet u yzen ?

Si. My dunckt, ick zie dat langs dien dootfen schouwburgh ryzen,

Die eeuwich tuigen kan, en eeuwich tuigen zal

Van mijn geknackte heup, en onvergeetbren val;

En hoe ick, uit de lucht, na et zweven heen en weder,

Voor Neroos voeten, plat geploft van boven neder,

Gaf 't Galileesch gebroet, en des gekruiftens naem

Gewonnen spel; in 't endt de hel mijn' lesten aem,

En

En ziel; op 't hantgeklap en schateren der scharen,
 My thans noch toegedaen, met beelden, en altaren,
 Gewijt tot Simons eere. ó schouwburgh daer ghy staet,
 'k Herdenck nu aen dien smack. een koorts een grilling gaet
 En rijt door al mijn leên, nu ick dees plaets genaecke.

Ely. 't Hervoelen van die smart geeft sporen aen de wraecke,
 Die ons ter helle uit drijft, en uit den helschen gloet;
 Om deze wraeckkoorts eens te koelen, met het bloet
 Der Hooftapostelen, ons vyanden, en vloeckers:
 Om al't verlies betaelt te zetten, met veel woekers;
 't Welck duyzentkunsten naers des naeren afgronts voeght,
 Die zich, aen u en my, volkomentlijk genoeght.

Si. Samarien getuight, door 't dorp van mijn geboorte,
 Dat Gitthon heet, hoe jongk, verlooft aen Plutoos poorte,
 Ick daer de bastertjoôn kreegh listigh aen de koort;
 Tot dat een Phlips my trots quam leggen boort aen boort,
 En dreef de geeften uit, en goot op mans, en vrouwen
 Zijn water. strax begon mijn aenzien te verflouwen;
 Dies was het oock geraên te mommen met die grijs:
 Ick (om ons zwarte kunst te witten, met veel schijns
 Van heiligheit) vont goet het hoofd te laten dompelen;
 Zey zuchtende amen, op zijn vragen, op zijn mompelen;
 Begafme aen 's leeraers zijde, en gaepde naer die stem:
 Tot dat de lantsman oock quam van Jerusaleem.
 'k Beproofde schalck hun trouw met schatten te bekooren,
 Om 't volck door wonderheên te leiden by zijn ooren:
 Dan laes! 't was al vergeefs, en moeite en list gespilt:
 Want Cephass voer my strax al vloeckende in den schilt.
 Zy togen voort. Ick kuisste, om de oogten te benevelen,
 In schijn hun wondren na, en prediken, en prevelen,
 En schoeide meesterlijk op eenen zelve leeft
 Van Vader, of van Soon, of dien onzichtbren Geest;
 Om zoo een ruimer wegh, naer 't barnend hof, te banen,
 Voor kruisgezinde, en Joôn, en mijn Samaritanen.

Want yeder houdt den trant , gelijk hy is gewoon :
 En op wat ſpil mijn kloot wil draeien , hy draeit ſchoon .
 Mijn boel ſelene noemde ick moeder aller dingen .
 Zy baerde d'Englen : om haer ſchoon geſtalt vergingen
 De muuren van Priaem : zy was 't verdoolde ſchaep ,
 En Simon 's hemels krooft . Zoo wieghde ick elck in ſlaep .
 Zy trat als Pallas : ick kon Jovis blixem handelen ;
 Of gingk , als watervooght , droogs voets op 't water wandelen :
 Schiep weite en tarwe uit ſteen : brack poorten van metael :
 Keeck voor en achter uit , als Janus : wiſt een zael .
 Met koningklijck tapijt door ſchimmen te behangen ;
 t' Onthalen te bancket , met ſpel en maetgezangen ,
 Mijn diſchgenoot ; die (wat hy zagh , of gade floegh)
 Niet zien kon , wie de ſpijze , in goude vaten , droegh
 Ter tafel ; noch wat hant de pezen ſtreelde , en snaren ;
 Noch uit wiens mont de wint quam in de fluiten varen .
 Ick broght Samarien in 't harnas , op de been .
 Het heir ſchoolde , aen den voet van Garizim , by een ;
 Om Moſes heilighdom te zien ten bergh uit graven ,
 Daer hy 't quanluis begroef : maer daetlijck zagh men draven
 Den heilgen heuvel op Pilatus ruitery ,
 Die al mijn maght vertrapte , en vlamde ſelſt op my .
Ely. Maer ghy ontſlipte hem , en quaemt in 't endt naer 't weſten .
Si. Ick kreegh in mijn gewout deze oude en ſtrijtbre veſten ,
 Daer allerhande ſlagh , zoo 't Galileeſch als Jootſch
 En Heidenſch , onder een , my aenbadt , als yet groots ,
 Ja wierookte , als een God ; en zwarmde en zwierde , als muggen ,
 Rontom mijn beelden ; een in 't midden van twee bruggen ;
 En een op Quirinael . maer Peter , uit zijn' droom
 Opſchietende al verbaeſt , komt hevigh naer den ſtroom
 Van Rome ſtreven . wy , voor dat gezicht , aen 't ſchuilen ;
 Gelijk , voor 't morgenroot , de vledermuis , en d'uilen ,
 In een Cimmeriſch hol , of blinde moortſpelonck ;
 Daer nimmer zon noch maen , noch eenigh ſtarlicht blonck .

4
Ely. My heught uw vlucht van Rome; en 't ongeluck is ouder
 Dan 't mijn, te Paphos; daer ick om den stedehouder,
 Den schrandren Sergius, oock tegens Sauwels beet,
 Weleer Gamaliels scholier, die, sel en heet,
 My scholt een vrucht van Stryx, doortrapt, en valsch, en wrevel:
 En, schuivende op mijn oogh een nacht, en dicken nevel,
 Kreegh zoo het Cypersche hooft al smeekende aen zijn snoer.
 Men denck wat wraeck ick toen dien wreedden weiffaer zwoer.
 Tot tuigen strecken my zoo veel geterghde vloecken,
 Gebraeck't uit mynen mont; zoo veel vergalde boecken,
 Gespogen uit mijn pen, die nergens spaert noch schroomt.
 Den naem, die al ons vlucht zoo kort houdt ingetoomt.

Si. Ick, sedert Claudius bezocht de bleecke scharen,
 Hervatte 't werck, zoo ras al 't puick der toveraren
 Gedaghvaert, wert onthaelt van Neroos hof, en troon,
 Die, zoet op toverkunst, Jupijn stack naer zijn kroon.
 Toen most de magre strot van Peters kudde bloeden,
 En blaekeren. ick groeide, in 't bitterst van dat woeden,
 En leerde elck wieroockvat noch afgodt te versmaên,
 En onder water door, en boven water gaen,
 Om 't martelen 't ontvliên; en kon mijn list verbloemen.
 Ja liet my naer den naem van dien gekruiften noemen;
 Wiens benden, op het punt van storten, en in last,
 Om bystant jammerden, schier doot, en afgevast.
 Dees tweelingen, om my de vleugels eens te korten,
 Geweckt door dit gekerm en kryten, quamen storten,
 Een yeder uit zijn oort, als stroomen, herwaerts aen.
 Ick wederstontze; maer wie kon hun wederstaen?
 Zy deden my de ziel, met bloet en galle, braecken.
 O spijt! ick voel, ick hoor mijn heupebeen noch kraecken.
 Ick storte al tuimelend, met ziel en lichaem, neêr
 Ter aerde, en myne ziel, geperst ten lyve uit, weêr
 Van d'aerde in Plutoos poel: en blijft dit ongewroken?
 Wy kregen last op nieuw Apoftelmoort te stoken.

Op, Elymas, nu sla dien u met blintheit sloegh .

Hitst Nero weder op: ghy kent zijn' aert genoegh .

Maer toef, waer blijft al t spooock, gereet om op te trecken?

'k Zal stampen, dat het dreunt, en al den drommel wecken .

Mijn leerkint, volgh mijn stem . Op, Geesten, klooft den gront

Der aerde . sammelt ghy? 'k verdaegh u met mijn' mont .

Of stamp ick te vergeefs, met recht op u verbolgen?

Op, Spoocken, 't was bestemt ghy zoudt uw' leitsman volgen .

Ely. Zy komen . d' aerde loeit, en tiddrend berst van een .

Nu braeckte zwavelvier, en roock, en stof, en steen .

Daer zijnze. *Si.* Wellekom, o nimmerflapende Ickers,

Zielmoorders, bloetraên, stokebranden, aertsverklickers,

Trauwanten, die, gespist op t schijnschoon valsch, en wreet,

Den Godt des afgronts dient, en stapt in zynen eedt;

Verblijt u, want ghy zult, met ons, uw kromme kraeuwels

Nu wasschen, in het bloet van Peter, en van Pauwels;

Die hier, in hechtenis en ketens, dagh en nacht,

Vast morren, naer de lucht, gebeden, zonder kracht .

Ghy zult u heden met dien vetten buit vernoeogen .

Dit zijnze, die u staegh uit 's lichaems schorsfen joegen,

En heerschten over doôn en spoocken, zonder tal,

Niet eens in een gewest, maer stadigh, overal .

Dit zijn de knevlers zelfs, die ons schriftuur verbrandden .

Dir zijnze, dien ghy sloeght in boeien, en in banden;

Holpt geessen, steenigen, verbannen, reis op reis .

Verspreit ghy u door stadt: beveelt ons twee 't palais .

Bedrijft, gelijk noch korts, wat ongemeens, wat wonders .

Verwringt yet: breekt yet: speelt met hagels blixems donders .

Verbaest, hitst op, deurspoockt de kercken onzer Goôn .

Berockent wat ghy kunt . de kans stont noit zoo schoon .

Ghy naer de Flamens . ghy naer priesters en Vestalen .

Ghy naer vernuften, die op losse starren dwalen,

En dryven met den kloot des hemels nimmer moe .

Ghy al u best naer vee - en - vogelwichlaers toe .

O helden, laet u niet verbluffen van een stercker.
 Ghy holpt 't gehaete paer in dien benaerden kercker:
 Volvoert uw opzet nu, met onvergangkren lof,
 En steeckt de horens op, in spijt van 't hemelfch hof.
 De hemel zelf verlaet zijn eigene afgezanten.
 Ghy sleet d'Apostelschap allengs, aen alle kanten,
 Door zaegh, of zwaert, of stock, of steen, of koort, of druck:
 Een hooge dagh voltoie al 't vorige geluck.
 Ick vliegh naer Neroos hof. verspreit ghy u, by driften.
 't Lust Simon Simon nu, zoo fijn als meel, te ziften;
 Dat al de werelt zie, hoe reuckeloos, hoe stout
 De hemel kercken, op zoo krancke zuilen, bouwt:
 Op dat geen maght zo groot verschijn, voor 's menschen ogen,
 Waer tegens 's afgronts maght en kracht niet op zou mogen.
 De haen, vol slaeps, klopt noch de slapers niet aen 't oor.
 Ick streck een heldre maen by duister. dat 's u voor.

Ely. Wel meester, waer blijf ick? wat oort wort my bevolen?

Si. Nu vraeg niet. volgh mijn toorts, zo kunt ghy niet verdolen.

Petronel. Plautil.

't **I**S meer dan tijdt, om naer 't gevangenhuys te gaen,
 En komt Plautil noch niet? 't wort spa: daer klopt zy aen.

Pla. Doe open, Petronel: doe open, zonder schroomen.

Pe. Tre binnen, moeder. toef, ick zal hier licht doen komen.

Olympa, breng hier licht: waer blijft ghy? nu ga heen.

Pla. Wel dochter, wats'er gaends? wy spreken nu alleen.

Pe. Nu naer de Vaders toe, waer heuen ick u leide,
 Die niemant nader, tot verlossing van hun beide,
 Kon kiezen dan Plautil, wiens yver brant als vier;
 Nadien zy 't leerkind is van Pauwels; ick scholier
 En dochter, naer 't gemoedt, van onzen Bisschop Peter.

Pla. Tot noothulp in gevaer verkoost ghy niemant beter
 Dan my: maer dochter, hoe? wat durf uw jeught bestaen?

O reuckelooze jeught, dit kan niet wel beslaen.

Pe. De jongkheit past wat stouts , en staet niet licht verlegen .
 Bedaeghtheit , rijp van brein , wil wicken , overwegen ,
 En waeght niet wightighs , voor zy 't wis en zeker ziet ,
 En 't stuck hebbe in haer maght : maer neen , zoo gaet het niet
 In zaecken van belangk . 'k misprijs niet raet te vragen :
 Maer altijt suffen , altijt wicken , nimmer waegen ,
 Bedrijft bedijt oock niet . *Pla.* 't Is waer , doch wat kan 't schaên ,
 Dat mijn zwaermoedigheid den wegh (wil 't helpen) baen
 Ten kercker ? hindert het gevaerlijckheên te myden ?
 Zy grijnzen , niet van een , maer schier van alle zyden ,
 Zoo gruwlijck , dat mijn oogh hier naulix door kan zien :
 Doch zoo ghy 't u getroost , in Godts naem , 't moet geschiên .

Pe. Ay zet geen zwarigheid , aeerze wort geboren .

Pla. Ghy wilt dan , eer wy gaen , wel eerst mijn inzicht hooren ?

Pe. Zeer gaerne , moeder : zegh , wat maect uw hart bedeeft ?

Pla. Zy vreeft niet ydel , die by tijds voor 't uiterst vreeft :

Want mist die toght , ghy helpt de Harders gladt om 't leven ,
 Hun kudde aen nieuw gevaer . hoe menigh zal 'er sneven ,
 Die nu noch veiligh duickt . *Pe.* Wel moeder , vaer zoo voort .

Pla. Ghy zijt noch jongk , mijn kint : maer ick heb noit gehoort ,

Hoe yemant uit dien muil des moortkuils zou geraken .

Hy slaght de hel , die weet van slicken , niet van slaken .

Dat Mamertijnsche hol ; of is 't u onbekent ?

't Is rotssteen stael metael al wat 'er klinckt ontrent :

Cimente muuren , yfre staven , kopre deuren .

Kan uwe teere hant die breken , buigen , scheuren ?

Of draeght ghy Samsons kracht verborgen in uw hair ?

Of meent ghy , slechte maeght , zoo sluick van middel , daer

Te wringen door den muur , waer in geen zon kan schynen ,

Als voor een halleve uur ; en qualijck zonder quynen

Van 't alverquickend licht ? zoo is 't 'er niet gestelt .

't Zijn dubble tralien : 't zijn wercken voor gewelt .

Pe. Beschrijf den kercker niet : dat 's tijdt en tong versleten ,

Voor my , die menigmael verving , dranck , of eten ,

PETER EN PAUWELS.

Of brief, of artseny aen dees gevangens braght.
 Zijn maeghdevingers teêr; dit yzertuigh heeft kracht,
 Die sleutels. *Plau.* Petronel, door wien of dit geluckte?
 Wie was zoo koen, die dit in wasch of potaerdt druckte?
 Wie smede op vormen juist de rechte wederga?

Pe. Nu onderzoek niet scherp: dit baert min nut, dan scha.
 Zegh op, wat vreeft ghy meer? *Pl.* 't Gebas der wackre hondē;
 Het wachthuis, daer ontrent; de schiltwacht, en de ronden;
 Het volck, dat 's nachts langs straet te doen heeft by geval:
 En niet van eenen kant, ick schrick van overal,
 Voor mijn gedachten zelfs, en wat men niet zou droomen.

Pe. k Wil ront gaen in de zaeck, zoo hoeft ghy min te schroomen.
 De hondert ooggen, die den kercker gade slaen,
 Ja bey de hoofden zelfs, Proces, Martiniaen,
 (Door wonderheên verlicht, daer Peter opgesloten,
 Hen met zijn eige hant, gezalft heeft, en begoten;
 Toen hy de bronauer sloegh in dien Tarpeeschen gront)
 Begunstigen dit stuck, geen' lasterlijcken vondt;
 Nadien men 't Capitoool geen onheil pooght te brouwen.

Pla. Maer waerom bezight men niet liever mans dan vrouwen,
 Of maeghden? blyven mans op zulck een' aenslaght 't huis?

Pe. Marien houden stant by 't graf, ja onder 't kruis,
 Daer mannen angstigh vliên, en nagels speer en doren,
 Gelyck veel zwaerden, een Lievrouwehart deurboren.
 En of 't misluckte, 't waer gevaerlijcker voor mans.
 De maeghden acht men minst; want waegen die een kans;
 't Heet wyvenyver: 't geeft geen omzien niet met allen.
 Nu den Verlosser, eer wy gaen, te voet gevallen.
 Ghy zult op schiltwacht staen, gelyck een halsvriendin.

Nu kniel, op dat men 't werck aldus met Godt begin.
 Verlosser, die, om elck te lossen, u liet vangen,
 En binden; en nu zit, aen 's vaders zy, behangen
 Met eenen mantel, rijck van Goddelijcken gloet,
 Waer voor al 't zichtbre licht zijn stralen strijcken moet:

Ghy Samson , die den mont des afgronts op kost sparren ;
 Dien roof ontweldigen , en slepen naer de starren ;
 Op 't grimmigh brullen van 't kranckhoofdig helfsch gedroght ,
 Dat , tegens uwe stem , een wijl niet kicken moght ;
 O Heilant , moedigh ons , om nergens voor te zwichten .
 Verlos en redt die beide Apostolijcke lichten ,
 Op 't schreien van uw bruit , op 't jammerlijck geklagh
 Van haer , die ongetrooft dit pack niet dragen magh .
 Ontruck uw hooftkereck niet den steun der hooftpylaren ,
 De dragers van het dack , waer onder wy vergaren .
 Beguntigh onze hoop . zoo 't anders is verzien ;
 Wy rusten in uw wil , die moet voor al geschiën .

Peter . Pauwels .

O Wackerste van alle vogelen ,
 Die my uit 's misdachts dootslaep kraeit ,
 En drijft , door 't klappen uwer vlogelen ,
 De zon aen , die zich oostwaert draeit ,
 En langkzaem naer de kim komt ryden ;
 Terwijlze alree bekommert is ,
 Om d'yfre tralien te myden
 Der Mamertijnsche vangkenis ;
 Die vasthoudt , in haer holle kaken ,
 Den weiflaer , dien 't van 't harte kon ,
 Al willends wetends te verzaken
 Den glans der onderdruckte zon ;
 Een zon , die aller blinden oogen
 Genezen quam : getrouwe haen ,
 Ghy kraeit , eer noch dees doeck kan droogen ,
 Alweêr op elcke wang een traen .
 Ghy morgenwecker , leert my schreien .
 Geduurigh , eer de morgenstar
 De scheemring , voor dien glans , gaet spreien ,
 Waer tegens ick niet opzien dar ;

Waer.

PETER EN PAUWELS.

Waer tegens ick niet op kan beuren
 Dit rompligh schrompligh aengezicht ;
 d'Ooghappels, weeck en blint van treuren ;
 Bezwalckt, beschaemt, en schuw van 't licht.
 Heb ick hun noch niet uitgekreten,
 Die waert zijn Godt noch zon te zien ?
 Heb ick mijn tong niet afgebeten ?
 Die, om gevaer en smaet t'ontvliên,
 Verlochende den rechten hoeder ;
 Verzwoer het al t'onnozellam ;
 Dat smetteloos van zyne moeder
 Ter weerelt, al de weerelt quam
 In bloet en hartewater baden:
 Zich offeren op 't kruisaltaer.
 O Paeschlam, ick holp u verraden,
 In 't onweêr van die wreede schaer .
 De kuffer van 's verzoeners wangen
 Verriet maer eens der menschen zoen:
 Mijn mont, na dat hy was gevangen,
 Verriet, helaes ! hem driemael ; toen
 Hy vast bespot wiert, en bespogen .
 Erbarm u myner : zie om laegh :
 Alziende Waerheit, straf mijn logen :
 Verzwaer de ketens, die ick draegh .
 Wat woorden liet ick my ontslippen !
 Verzaeckte ick zoo mijn' Godt, mijn' heer !
 Wat lastren schonden deze lippen !
 Ick nock, ick berst, ick kan niet meer .
 Mijn geest bezwijckt . ick zijgh ter neêr.
 Och och och och och och och .

Paus. Ay megevangen, staeck dit nocken, staeck dit stenen,
 En laet my sluimeren . of zult ghy eeuwich weenen,
 Om 't struickelen der tonge ? om zoo een woort, dat stil
 De lippen los ontglipte, uit zwackheit, niet met wil ?

Wat anders heeft de mont , wat anders 't hart gesproken .

Ghy ziet , van hartewee , verknieft , verout , gebroken .

Dit kermen , nacht op nacht , verzwackt den ouderdom ,

Verfteurt den slaep , of maeckt mijn nachtgebeden stom .

Ick schouw (want tranen uit berouw tot zuivring strecken

Van een bevleekt gemoedt) u rein van deze vlekken .

Pe. Mijn amptgenoot , ick weet , ick reck u taey gedult

Te lang , door 't moeielijck vernieuwen van mijn schult ;

Zoo menighmael de haen aen 't sluimrigh hart komt kloppen .

Wat raet ? mijn hartaer berft , in 't eerft allengs by droppen ,

Dan korter , drop op drop ; dan gietze beecken uit :

En schrey ick niet , zoo is 't alleens of 't hart my sluit .

Ay medebroeder , laet mijn tranen ruim gaen weien .

Laet my mijn dootvergriep ophalen . laet my schreien .

Pau. Zooklagen 't hart verlicht , vaer voort met uwe klaght .

Pe. De nacht vermaent my weêr aen 's Heilants jongste nacht ;

Waer in d' Aertspriesters zelfs , schijnheilige Ouderlingen ,

En Schriftgeleerden hem , met stael en stocken , vingen ,

Door d'opgeruide schaer , en dien Iscarioth ;

Verkoopende , om wat gelts , zijn' meester , en zijn' Godt .

Ick trof in 't hondert , met den korten krommen degen ,

Maer als vergeefs : elck vloot , en Simon stont verlegen ,

Verlaten , en most zien , tot stervens toe bedruckt ,

Hoe deerlijck Jesus daer zijn oogen wert ontruckt ,

En stewaert in geselept . 'k zagh om : elck was geweken .

'k Had nu door meesters last den houwer opgesteken ;

En twijflende of mijn trouw hier mede moght volstaen ,

Volghde al beducht de torts en nachttroep achter aen

Gelijck een dwalend lam al blatende den harder ,

En 'tsiddrend voor den wolf ; dan dichter , dan wat verder .

Helaes ! zy sleurden 't Lam in 't priesterlijcke hof .

Ick zagh dit , en verdroegh 't . vergreep ick my niet grof ?

Och och och och och och . *Pau.* Ghy had u vroom gequeten .

Pe. Ick stijgh de trappen op , daer 't hof , op Godt gebeten ,

PETER EN PAUWELS.

Krioelt, en woelt, en galmt, en lastert, zoo versteurt;
 En Kaïphas quanfuis de kleedren rijt, en scheurt.
 'k Hoor fpuwen in 't gezicht, en klincken voor die wangen,
 Waer aen zy 't dootzweet zien, by roode druppelen, hangen.
 Nu Christus, propheteer: wie klopt u voor den mont?
 Een meisken, dat my, in de voorzael, zitten vont,
 Stoof op: dit's oock van 't slag, die twist en oproer zoecken.
 Ick schrik, verzaek mijn' heer, verdoem mijn ziel met vloeken,
 Noch eenmael, en noch eens; en daetlijck kraeit de haen;
 En Jesus ziet my stijf met straffende ooggen aen,
 Die dringen in de ziel. waer was ick toe gekomen!
 Het hart wou op de tong, die liet zich naulix toomen,
 Wee my, ellendigh man! erbarm u mijns! o heer.

Och och och och och och. *Pa.* Mijn broeder, schrey niet meer.

Pe. O Haen! de dagh wou op: my docht mijn hart wou sluiten.
 Ick gingk beklemt om 't hart, ten hove uit, recht naer buiten,
 Mijn stille schuilsponck ontvouwen mijn verdriet,
 In 't eerst met stom misbaer: geluit slaen kon ick niet.
 Ick sloegh voor deze borst; begon het hair te rocken
 Uit mijnen visschers baert; verzuchte, raecte aen 't nocken,
 Aen 't roepen op het lest; lagh plat op 't aenzicht neer,
 Zoo koudt, gelijk een visch, langs 't Galileefche meer,
 Noch zieltooght, op den kant des oevers, voor zijn sterven;
 Als die zijn element, het water, niet kan derven.
 Ick schreeuwde: o waterbron des levens! help my doch.
 Aen water: help mijn ooggh aen tranen; is'er noch
 Wat hoops, wat levens, voor mijn ziel, in zilte plassen.
 Maer neen, die vloeckvleck is met tranen niet te wassen.
 O mijn vermetelheit! wat heb ick my beroemt
 Van voorstant! heilge disch, en spijs, die my verdoemt.
 O bloet, o dranck, o kelck! hy spelde 't al te veuren.
 O sleutels, wat poortier vertrouwt men 's hemels deuren!
 Gena, gena, gena. toen schreide ick, vlaegh op vlaegh,
 Mijn ooggen root en dick; en harde 't schreien staegh.

Laet

Laet tuigen van mijn' rouw, om mijn' bezweken yver,
 Die Starrebron, by 't hol; die zuivre en klare Vyver.
 O Peter, was dat pal, gelijk een pyler, staen!
 En kon een maeghdeken een' man in 't veldt verslaen?
 't Viel mackelijcker 't lijf, verkleumt van kou te warmen,
 Dan, met gevaer van 't lijf, uw' meester te beschermen.
 Och och och och och och. wat kan een ydele schrick!

Pau. Ghy zijt, op verre na, zoo schuldigh niet als ick,
 Die zelfs de kleederen des steenigers bewaerde;
 Daer Steven storte met een hagelbuy ter aerde,
 En, van godtvruchtigh bloet, besprengkelt, paers en root,
 My lachen zagh, wee my! in zyne onnoosle doot;
 Daer 't lijck, half levend, lagh geplet van harde kaien.
 Laet Simon zwygen: laet de bittere Sauwels schreien,
 Wien Christus uit de lucht die gruwelen verwijt.
 O hoeft van 't lichaem zelf, waer in ghy sterft, en lijdt!
 O glans, had ghy een' strael in mijn gezicht geslagen,
 Eer bey deze oogen noch dien martler storten zagen.
 Die Heiligh badt voor ons, en steegh de wolcken deur.
 De steenen werden root, mijn wreetheit hiel haer kleur.
 Mijn handen, hebt ghy oock doornagelt den Gekruiften?
 Wee my, wee my, wee my! wie klinckt my daer met vuifteen
 Zoo sel in 't aengezicht? o nachtgeest, zijt ghy dat?
 Sla toe, 'k verdien noch meer. ick zit van bloet bekladt.
 Verneder dezen worm, eer hy zich verho ovaerdigh.
 'k Vernoegh aen die gena; ben ick haer anders waerdigh.
 Och och och och och och och och och och.

Petronel. Peter. Pauwels. Plautel.

WAt kermen hoort men daer? wat wil dat steenen toch?
 Wy naecken het gevaer, en dienen niet te sammelen.

Pe. Wie spreekt'er? *Petr.* Hoor, ay hoor die yfre ketens rammelen.
 My dunckt ick ken die spraeck. hou schiltwacht in dien hoeck.
 Verneemt ghy ronde, of volck, zo brem eens. hou u kloeck.

De maen komt op , wiens schijn my luttel kan behagen .
 Het licht is zelden vrient van heimelijcke lagen .
 Dat geldt , in Jesus naem . *Pe.* Hoe gaen wy ? slim , of wel ?
 Waer sleept men ons by nacht ? wie leit ons ? *Petr.* Petronel .
 Uw dochter naer 't gemoedt . ick bid u , volght te gader ,
 Ay oude Vader , volgh ; ghy mede , o goede Vader ,
 In dezen achterhoeck , en uit den maneschijn ,
 In schaduw van dien muur : dat zal wel veilighft zijn .
 De schiltwacht heeft den slaep vry gulzigh ingedroncken .
 'k Verneem noch geen gewagh . ay hoor dien wachthont ronken ,
 Voor dezen drempel . lof zy u , Emanuël ,
 Die dit beleit . dit schijnt geen menschelijck bestel .
 Het zou niet hinderen al schuilden wy wat verder .
 O Jesus , u zy lof . o aller herdren Herder .
 Nu Vaders , gunt my , dat ick mijn verlangen bluschi ,
 Dees hantboey eens ontsluit . laet my betyen . sus .
 Een dalende Engel zy mijn hulp , en medewercker .
Pe. Ghy draeght de sleutelreex van kluiusters , en van kercker .
 Mijn kint , wat droom is dit ? wat durft ghy op u laên ?
 Wie vordert u tot zulck een zorghelijck bestaen ?
Petr. De vijftigh zielen zelfs , gezalight van uw handen ,
 Ter stede daer ghy zuchte , om 't knypen dezer banden ;
 De Roomfche kudde zelf , van Peters staf geweit ,
 En al wat , nacht en dagh , om zijn verlossing schreit ,
 En vast , en waeckt , en bidt (daer zy ter sluick vergaren)
 Dat d'opperherder wil zijn onderherder sparen ,
 Ten minste noch een wijl . gedooght dan , en gehengt .
 Te volgen , hant aen hant , daer Petronel u brengt ,
 In 't onderaertsche hol , by zoo veel aengezichten ,
 En kennis ; om hen door uw wederkomst te stichten ;
 Te stercken in den strijt uw srydende gemeent .
 My dunckt ick hoor alree , hoe 't hol van blyfchap weent ,
 En galmt ; terwijl ghy schijnt twee starren in het midden :
 Dies volght my , op mijn bede , of liever op hun bidden .

- Pe.* Zoo Jesus dit behaegh, hy zende een' Engel neêr:
Hy sluit den kercker op, en helpe ons, als weleer.
- Petr.* Godt bezight Engelen, of dienst van zwacke menschen.
- Pau.* Maer Engelen weten best, of 't nut is 't geen wy wenschen.
- Petr.* De menschen holpen u weleer ter goeder uur.
- Pau.* Uit geen gevangkenis, maer van Damascus muur.
- Petr.* Uit een gevangkenis van vesten, dicht gesloten.
- Pe.* Waer Christus staeg gevlugt, zijn bloet waer noit vergoten.
- Petr.* Het hoofd most bucken, tot verheffing van zijn leên.
- Pe.* De leden met hun hoofd zijn lot-en-kruisgemeen.
- Petr.* De kudde treurt, wanneer de herder is ontslapen.
- Pe.* De vrome herder zet zijn leven voor zijn schapen.
- Petr.* Wanneer 't de noot vereifcht, dan zwicht hy voor geen doot.
- Pe.* De grootste Harder smeet zich willigh in die noot.
- Petr.* De grootste Harder leert de kleensten 't kruis ontvlughten.
- Pe.* Maer onder en aen 't kruis daer bloeien schoone vruchten.
- Petr.* Ontydigh kruis brengt wrange en bittre vruchten voort.
- Pe.* 't Is altijd kruistijdt: kruis is 't schoonst dat my bekoort.
- Pau.* Ick roem in Christus kruis, ja sterven is mijn leven.
- Pe.* Wat heeft mijn vlucht weleer al ergernis gegeven?
- Petr.* Uw leven stutte Godts vervolghde en wanckle schaer.
- Pe.* Mijn nazaet, roept my Godt, neem deze schaepskoy waer.
- Petr.* Als Godt u roept, dan kan de nazaet haer bezorgen.
- Pe.* Waer toe dit nistfel dan? waer toe gedraelt tot morgen?
- Petr.* De kinders scheiden van den vader tijdts genoegh.
- Pau.* De vader zagh lang grijs: hy scheidt nu niet te vroegh.
- Pe.* d'Olijf berg h zagh ons van dien lieven meester scheiden.
- Petr.* d'Olijf berg zagh oock, hoe bedrukt zijn jongers schreiden.
- Pe.* Wy scheidden evenwel, getroost en onbevreesd.
- Petr.* Zijn Engel troofte u strax; daer na de Pinxtergeest.
- Pau.* Die zelve Geest kan u oock troosten, en verquicken.
- Petr.* Nu is het vlughten nutst, tot dat wy 't kunnen schicken.
- Pau.* 't Geen nut en oirbaer schijnt past strax een yeder niet.
- Petr.* Zich zelve reuckeloos te werpen in verdriet?

PETER EN PAUWELS.

- Pe.* Men eert den Heilant zoo, door tranen bloet, en wonden.
Petr. Strooit roozen voor het zwijn: worpt perlen voor de honden.
Pe. Wat roos wat perlen heeft Godts wyfheit niet gestroit?
Petr. Noch bleef de boofheit blind, hardneckiger dan oit.
Pau. Dat zal haer in den dagh des oordeels overtuigen.
Petr. Uw kinders kryten, om uw leering noch te zuigen.
Pau. Zy zijn nu groot: hun dient geen melck, maer stercker spijs.
Pe. Milgunt men ons die rust, in 't hemelsch paradijs?
Petr. Zy hopen daer met u te rusten, zonder ende.
Pau. Wat houdenze ons dan hier, gebonden aen ellende?
Petr. Uit liefde, en een gemoedt van droefenis beknelt.
Pau. Men moet ten hemel zoo instormen met geweld.
Petr. De hemel staet alleen niet op voor martelaren.
Pau. Ons voorbeeld quam aldus den hemel ingevaren.
Petr. Hy had zijn midlaers ampt voltrocken hier beneên.
Pau. Wy hebben hier den strijt, ons opgeleit, volstreên.
Petr. Gedenckt ons andren dan, die hier noch moeten strijden.
Pe. Wie triomferen wil, leer strijden, sterven, lijden.
Petr. Zy strijden moediger, daer hoofden voor hen treên.
Pau. Wy treden nu voor uit: waer toe dan dit gesteen?
Pe. Ga dochter, en ontlast die naer uw komt verlangen.
 Wy geven op een nieuw ons wederom gevangen;
 Zoo raecht noch ghy, noch wacht, noch niemant in verdriet.
Pet. Heeft dan mijn trouw vergeefs gelegenheit bespiet?
 Vergeefs het lijf gewaeght, om u het lijf te bergen?
 Och vaders, vaders och, hoe kunt ghy ons dit vergen?
 Is Petronel, ja al de kudde u niet meer waert?
 Ten minste volgh my na in 't hol, daer 't al vergaert,
 En wacht, en treurt, wat om uw uitkomst is verlegen:
 En kan u niemants raet noch liefde daer bewegen,
 Noch houden uit den muil van 't gapende gevaer;
 Zoo keert van waer ghy quaemt. o al te vierigh paer,
 'k Hoor onraet, zoo my dunckt, van volck op straet, of ronden.
 Ick bidde u om de vijf quetsuren, de vijf wonden,

Om speer en nagels , om de scherpe doornekroon ,
 Gevlochten om het hoofd van Gots verdrukten Zoon ,
 Bewillight Petronel haer hartelijcke bede .

Of (weigert ghy te gaen) ick treck , ick sleep u mede .

Plau. Is 't hier noch dralens tijdt ? het schemerlicht breekt aen .

Ick hou van veer de wacht , en kan nw spraeck verstaen .

De leste ronde komt . ghy zult het stuck ontdekken .

De Vaders weigren meê te gaen : men moet hen trecken .

Rey van gekerstende Soldaten .

Zang .

Voor J E S U S naem , en Cæsars Rijk ,

Het zy in sterven , of in leven ,

Staen wy gereet , een yegelijk

Zijn eer en eigen Recht te geven ,

Door schuldige onderdanigheid ;

Gelijk wy Gode en Cæsar zwoeren ;

En , met een wettigh onderscheit ,

Ons tweederhande wapens voeren ;

d' Onzichtbaere , om de blinde maght

Des afgronts Christelijck te keeren ;

De zichtbaere , om gewelt , met kracht

Der armen , van 's Rijx hals te weeren ;

Van 't Capitoel , en al den Raet .

Dit past een Christensch Roomsche soldaet .

Tegenzang .

Die zelve Cæsar zal wel haest

Ons nieuwe Ridderchap bestoken ,

Op datze , van de doot verbaest ,

Jupijn met wierroock ga beroocken ,

En den gekruisten Vorst verzwear ;

Haer hoop , en zekerste betrouwen ;

Den

PETER en PAUWELS.

Den Vorst , die d'afgoôn preeckt ter neêr ;
En tempels leert van harten bouwen ,
Waer in hy leeft door zynen Geest ;
Veel min gedient met goudt , en marmer ,
Dan met een ziel , die zucht , en vreeft ;
En keert den levenden beschermer
Haer aenschijn toe , haer' rugh Jupijn .
Waer zal dan Christus ridder zijn ?

Toeſang .

Al ſtonden wy , met heele benden ,
Gekerſtent , blanck in 't harrenas ,
En dat'er slechts een ſchrede was
In 't midden , tuſſchen moortellenden ,
En 't Heidensch offren , naer den fleur ;
Wy koren Christus voor den keur :
Wy lieten zygen weer en wapen ;
De pylen speeren zwaerden ſlapen ,
En offerden , als tamme ſchappen ,
Ons willigh op , aen't weerloos Lam ,
Dat ſtom van zelf ten outer quam .

HET TWEEDE BEDRYF.

Cornelia . Aertsofferwichelaer .

Aertsofferwichelaer , hou op van meer te ſpellen ,
Uit zoo veel teecken en , als ghy ons komt vertellen ,
Met die daer buiten ſtaen . ons gruw van dit verſlagh .
Al wat men , nu te nacht , en oock voorhenen , zagh
Op d'aerde , of in de zee , of aen de lucht , gebeur en ;
Beduit verandering , en komt den godtsdienſt ſteuren ,
Met eenen 't ganſche Rijck , de wyde weerelt door ;
't En zy men 't ſlangeneſt en nieuw gebroetsel ſmoor ;

Eer't

Eer 't met vergiften tant den hiel der Priestren tartè,
En aenvliegh . maer wie treckt den godtsdienst nu ter harte ?

Aer. Dat komt op Cæsar , 't hoeft der heiligheden aen .

Cor. Zoo lijdt de godtsdienst last , en kan niet langer staen :
Want hoe zou die in 't Rijck der Koperbaerden bloeien ?
De derde outgrootvaèr dorst 's Aertspriesters maght besnoeië ;
Vereerende eerst aen 't volck den priesterkeur ; waer mé
Zijn heilooze afkomst nu , op des Hooftpriesters sté ,
Vast pronckt ; en stadigh uit om d'outers te verdrucken ,
Betoont , tot ons verdriet , dat hem der oudren nucken
Noch zitten in den aert ; wanneer hy 't out geloof
Verdelght ; het heilighdom den krijghsliën geeft ten roof ;
Ziet koor noch kercken aen ; acht alles onverboden ;
En smelt in krijghsfoudy de goude en zilvre Goden ,
Ja d'opperschutzgoôn zelfs , met al wat Rome stut ,
En sterckt . al wort de buick der schatkiste uitgeput ,
En 'tschamel volck den rugh , door schatting , ingereden ;
Hy durf aen overdaet hun zweet en bloet besteden .
Oock 't Priesterlijcke gout , gespaert in tijdt van noot .

Aer. Mevrouw Cornelia , zijn moedwil , al te groot ,
Beschaemt Salmoneus zelf . wie kan dien hoogmoet temmen ?

Cor. Die durf wel in de bron van Mars den vader zwemmen ,
't Gewyde water daer ontwyden , door de smet
Van zijn onzuiver lijf , geplaeght in 't krancke bedt .
Maer wat ontziet zich een , die raet om laegh durf zoeken ,
Door toverofferhand , by ongoôn , en by Vloecken ?
Die godtlooze , overtuight in zijn' verwaten geest ,
Tradt huiverigh te rugge , op 't Eleufynsche feest ,
Van die geheimenis , zoo ras hy hoorde roepen :
Vertreckt , misdadigen : vertreckt , besmette troepen .

Aer. 't Valt langzaam , eer de plaegh des hemels op hem druij .
Maer op dat midlerwijl dees pest niet dieper kruip
In 't ingewant des staets ; en glip door al de leden
Van 't Rijck ; is 't noodigh 't hoeft van zulcke nieuwicheden ,

Aen 'tgroeien dagh op dagh , te plettere te treên :
 Gelijck Pilatus dat , in 't hooft der Jootsche steên ,
 Vermorzelde op een rots ; hoewel die vruchtbre droppen
 Nu grimmen , als een oegft , met giftige adderskoppen .
 't Is noodigh , dat'er een , uit onzer aller naem ,
 Den Vorst hierom begroet. *Cor.* Maer wien acht ghy bequaem,
 Om , met dit nootverzoeck , den troon te voet te vallen ?

Aer. Wie meer dan u , mevrouw , of yemant van u allen ?
 O onbesproke ziel , en Moeder , zonder dat ;
 Die het Trojaensch altaer bewieroockt , met uw vat ,
 Het welck voor Vesta smoockt ; haer Godtheit aengenamer
 Om u , die toegangk hebt in haer geheimste kamer ,
 En wie 't Palladium alleen wort toebetrouwt ;
 Om u , die 't eeuwigh vier met voetsel onderhoudt ,
 En , nacht en dagh , bewaect : Vooghdesse der Vestalen ,
 Uit welcker aengezicht de kuischeit met haer stralen
 d'Onzuiverheit beschaemt , en ontuchts geilen nacht :
 Uw lippen hebben 't hart des Vorsten in haer maght .
 Uw woorden binden hem , gelijk vergulde schakels ;
 En Nero hoort uw stem , als goddelijcke orakels .
 Hy schonck u 't Recht , om naer 't Olympisch feest te gaen .
 Het bijl-en-bondelrecht blijft voor uw' hairbant staen .
 De Burgemeesters zelfs , de Schouten , en Raetsheeren
 Gaen uit den wegh voor u . woudt ghy u eens verneeren ,
 Tot troost des priesterdoms ; dat nergens heul aen vint ,
 En stroit zoo vruchteloos zijn klaghten in den windt ;
 Dit eerloos rot zou zich niet langer durven reppen .
 d'Aertspriesters zijn alleen de Goden , die u scheppen :
 Dies ga ons t'zamen voor , en roep uw' Vader aen .

Cor. Noemt ghy hem vader , om dat vaderlijck bestaen ;
 Dat vaderlijcke hart aen Rubria bewezen ?
 Zoo maecke ons Vesta strax vry vaderlooze weezen .
 Hoe lang is 't , dat het oogh van zijn bedorve ziel
 Op deze Roozemont , 't godtvruchtigh schepsel , viel ?

Daer zy te koore quam , met neergeflagene oogen ,
 En kaecken , root van fchaemt ; de zinnen opgetogen
 Tot moeder Cybele ; haer Godtverloofde mont
 Gepropt van lof ; het hart van niemants min gewont ,
 Als van d'altaergodin , voor wie men haer zagh knielen ,
 Met zulck een nedrigheit , dat alle nonnezielen
 Ontftaecten , door die vlam des yvers , en dat vier ,
 Uitttralende uit gebaer , gelaet , en hemelzwier
 Van haer ; die nu niet fcheen op d'aerde te verkeerem ,
 Maer in een' gloet van geeft en godtheit te verteeren .
 De fchaker vatte dit . hy ftreeck ten tempel uit ,
 En zwoer die witte duif te plucken , als zijn buit .

Aer. Ay moeder , krab niet op de wonde van dit lyden .

Cor. Zy quam , ten hove ontboôn , geruft den bergh opryden ;
 Niet droomende wat leet haer ftrax gemoeten zou .
 Wat doet die fchaker ? och , hy pafte op Veftaes trouw ,
 Noch fneeuw van 't nonnekleet ; op fpanfel , riem , noch bandē ;
 Maer fmackt haer op het bed , met godtvergete handen ,
 En ruft niet , voor hy blufcht zijn vlam ; en draeght noch roem
 Op 't fchricklijck gruwelstuck , het zengen van ons bloem .
 Laet tuigen , van haer weer , zijn opgekrabde wangen ;
 Het hair des koperbaerts . die boofwicht gingk zijn gangen .
 Minerve , Vefte , en wat oit luft in kuifcheit fchiep ,
 Getuigen , hoeze om hulp den hemel t'zamenriep .
 Ick rep van d'andre niet , die , ziende hem bewogen
 Om 't fchoon gezicht , van fpijt , een' priem ftack in haer oogen ;
 Getrooft veel liever 't licht te derven van de zon ,
 Dan hangends hoofts te gaen voor een verkrachte non .
 Och och , zwijg ftijl . och zwijg . wat noemt ghy hem een' vader ,
 Dien nonnefchender , dien altaervloeck , dien verrader !

Aer. Geweldenaer , dat kan niet ongeftraft vergaen .

Cor. Hem quam , in onze kerck , noch kortfs een tfidderinge aen .
 d'Ontheilighde Godin fcheen neder , uit den hoogen ,
 Te dalen , en ontftelt te waeren , voor zijn oogen ,

PETER EN PAUWELS.

Bezoedelt van die maeghde-en-tempelschendery:

Want waer hy gaet, of staet, het brein is nimmer vry
Van 't wroegend schellemstuck. wat stoft hy op den stamme

Der Julien; door wien, daer Troje stont in vlamme,

Ons heilighdom van Veste, ons huisgoon zijn geberght.

Waer heeft Anchises zoon de Goden oit geterght?

Vloot d' eerste van 't geslacht, toen 't oude Troje roockte;

Hy zy de lest, die 't vier in 't nieuwe Troje stoockte.

O tempelen der Goon, vergaen in roock en stof,

Waer sliiep de blixem, dat die 't godtloos hoofd niet trof?

Aer. Vergeet uw leet, mevrouw: laet ydle klaghten varen,

En kom in noodt te hulp ons haertsteen en altaren.

Verzelschap mijnen sleep, naer 't hof van Cæsar toe;

Op dat men zoo 't gevaer van erger brant verhoë;

Nadien de hemel schijnt ontfteken, en verbolgen.

Cor. Ga voor. 'k zal in karros u, met mijn Maeghden, volgen.

Nero. Agrippa.

W At of 't verbolgen weër van dezen nacht beduit?

Agr. De luchtgoon borsten met hun gramschap t' effens uit.

Ne. Op hooge heuvels felst, en d' allersteilste wercken.

Agr. Jupijn scheidt lust doorgaens te dondren op zijn kercken.

Ne. Bestormt de godtheit 't geen haer zelf wiert toegewijt?

Agr. Het zwanger aertrijck gingk in arrebeit van spijt.

Ne. Het steende, en quam in 't endt al tsidderende aen 't baeren.

Agr. Uw kamerdeur sprong op: ghy zaeght yet gruwzaems waerē.

Ne. 'k Heb den Samaritaen, in mijnen droom, gezien.

Agr. Wat komt d' ontruste Geest, in Cæsars hof, bespien?

Ne. Den schouwburgh, daer hy plofte, afgrijffelijck vervloecken.

Agr. Of zijn geknackt gebeente en dorre schenkels zoecken.

Ne. Hy had het noch gelaen op 't Galileesch gebroet.

Agr. Gebroet, 't welck hem, by nacht te Rome, waeren doet.

Ne. De wraeckzucht laet dien Geest niet in den afgront slapen.

Agr. Die bezight hem, als een van zijn getrouwste knapen.

Ne. Hy

Ne. Hy vont nochtans geen trouw by't vliegend draeckenspoock .

Agr. Dat blies , als Ætna , fel , ten neus uit , vier en smoock .

Ne. Het voerde hem om hoogh : wy zagen't met ons allen .

Agr. Het voerde hem zoo hoogh , om laegh te laten vallen .

Ne. Zoo tuimelde Ikarus , te stout in't stout bestaen .

Agr. De Galileër won't van den Samaritaen .

Ne. Dat prevelen had kracht , noch meer dan toverrymen ,

Agr. Toen streden twee genans , en Symen won't van Symen .

Ne. Die doode Symen eifcht den levenden van my .

Agr. Dat's d' oorzaeck , raem ick recht , van al dees spoockery .

Ne. Vernoeght die aen geen straf van kercker , en van keten ?

Agr. 't Is negen maenden leên , dat hy heeft vast gezeten .

Ne. De boey en kercker zijn beletsels van veel quaet .

Agr. 'k Geloof niet of hy zaeit al zittende zijn zaet .

Ne. De kercker wort bewaeckt van wakers , en soldaten .

Agr. Zoo naeu niet , of ter sluick wort yemant ingelaten .

Ne. De wakers t'sdideren nochtans voor ons gebodt .

Agr. Wat durven krijghliên niet , uit gunst , of om genot ?

Ne. Of Sibyllisten noch te zamen durven scholen ?

Agr. Zy nestelen by nacht in kelders , kuilen , holen .

Ne. Daer steeckt de middaghzon hun niet te heet op 't hoofd .

Agr. Zy groeien nochtans aen : 't verboôn wort lieft geloofd .

Ne. De gansche werelt lacht om zulcke razernyen .

Agr. Zy zelfs belachen elck , in 't bitterst van hun lyen .

Ne. Dat jongste lachen quam daer na op schreien uit .

Agr. Noch wert hun dolheit eer gesteven , dan gestuit .

Ne. Heeft yemant lust aen 't kruis het lijf te laten doemen ?

Agr. Het kruis is 't eenigh heil , waer in zy durven roemen .

Ne. Vergeef hun vry dien roem in 't aengehaelde kruis .

Agr. Mevrouw Cornelia komt hier naer 's Vorsten huis .

Ne. Zy zoekt gehoor . ick zal haer op den troon verbeiden .

Agr. Ick zie een' kuifchen sloop van nonnen haer geleiden .

Ne. Oock Priesters , Flamens , vee-en-vogelwichelaers .

Agr. Het schijnt zy hebben 't hoofd vol onweers , vol gevaers .

PETER en PAUWELS.

Ne. Zy kraeien onweêr, eer het onweêr is geboren.

Agr. De Moeder ftapt vooruit. verwaerdigh haer te hooren.

Cornelia. Nero.

Ne. **D**Er Goden Moeder neem den Vorft in haer gena.
Die zelve wake om u, mevrouw Cornelia.

Cor. De godtheit van Jupijn, en Juno met Minerve
Verletten Cæfar, dat hy lang de ftarren derve:
Dat Rome lang geniet zijn tegenwoordigheit;
Waer van de Raet en 't Volck niet zonder tranen fcheit.

Ne. Uit liefde en treck tot Raet, en Volck, en burgeryen,
Bemin ick hen, die ons den hemel zelf benyen,
Ten beſte van 't gebiet. ſta op met dezen ſtoet,
En ſpreek vry overendt. wat pynight uw gemoedt?

Cor. De ſlaperige Nacht, van mankop overladen,
Was ruim ten halven wege, en reedt met zachte raden,
Die nimmer kraecken, ſtil en knickebollend neêr;
Als wy het eeuwigh licht, met geurigh voetsel, weêr
Verquickten, naer den plicht, waer in wy noit ontbraecken.
't Vergulde koorgewelf, vol weêrglans, ſcheen te blaecken
Van d'onverzuimbre vlam; en niemant loock een oogh,
Maer zong, of las, of badt, en floegh 't gezicht om hoogh.
Wat beurt er? een gedruis komt kruipen door den drempel,
En ſpoockt, en dwarrelt vaſt, rontom den wackren tempel.
Een lucht, die, recht naer 't vier, haer' keer allengskens nam,
Verwaeit in 't eerſt, doorklooft daer na die klare vlam,
En ſlorptze op 't leſt; als had een geeſt dien gloet gezopen.
Wy Nonnen, op dat ſpook, aen't ſchreeuwê, voort aen 't lopen.
De tempel galmde naer, op 't maeghdelijck gekerm.
O Moeder Veſta, neem uw dochters in uw ſcherm.
Valt hier, op ſluimeren of ſlapen, 't minſt vermoeden;
Aertſprieſter, ſtraf ons vry met angelen en roeden.
O ſchendigh laſterſtuck! och ſchreit vry overluit.
Mijn kinders, och och och, ons heiligh vier ging uit.

Ne.

Ne. Ick houde u buiten schult. het spoochte in Vestaes kooren
Alleen niet, maer Jupijn liet zich daer boven hooren.

't Onbluschbaer vier lagh, meer dan eenmael, uitgedooft.

Cor. De blixem trof Minerve en Jupiter op 't hooft,
In hun gewijdt gebouw; gingk dal en heuvel strijcken;
Verzengende al de stat, of meer dan veertien wijcken;
Verbrande 't worstelperck; ontsloot Augustus graf.
Het heerlijk zegebeelt viel onlangs elders af.
't Gelauwerierde hooft van Nero smolt tot klompen.
Natuur, na'et zwangergaen, broght hoofdelooze rompen
En dubble hoofden voort. een joffer baerde een slang.
't Getroffen aertrijk schudde, en dreunde, in 't bree, in 't lang,
Van hier in Asien, en smeet de steên ter aerde.
De zon verborgh haer glans; 't welck duifternissen baerde,
En ons liet dolen, op het midden van den dagh.
Een offerreede stier, daer 't vier op 't outer lagh,
Versmeet het zout, en meel, met wreveligen horen;
Ontvloot des priesters bijl; en, loeiende van toren,
Wert, na veel hollens, veer van 't outer neergevelt:
Een yslijck voorspoock, dat geen lichte rampen spelt.
Het dier, met hooft aen been, huilt oproer, leert ons waken.
De zee, met storm op storm, afgrijffelijck aen 't braecken
Van zeegedroghten, joegh de visschers dootsch van strant.
De schouwburgh loeide, en 't hof. de hemel stont in brant,
En gloeide, meer dan eens, van langgestaerte starren,
Die met haer bloedigh hair den staet van 't Rijck verwatren.
Augustus wagen (als bewust van eenigh quaet)
Hiel in de renbaen stant, voor 't aenzicht van den Raet,
Die d'elephanten zagh verbaeft staen, en verslegen.
Van Alba quam het bloet by beecken neergestegen.
De blixemtrael, gelijk een gulzige Harpy,
Beroofde 's Vorstendisch van zyne leckerny:
Al teekens, die doorgaends van quaet tot erger neigen,
En, met een grimmigh oogh, den zuivren godtsdienst dreigen,

Met

PETER EN PAUWELS.

Met eenen Cæsars stoel; 't en zy men eens ontwaeck,
 Met Flamens ga te rade, of volgh Godts wichelspraeck;
 Die, uitgeleert op klanck en merck van 's hemels letter,
 Het lichaem dezer stadt wil zuivren van dien etter,
 Waer uit een stanck verrijft, die allen Goôn verdriet;
 Wier gramschap bluschaer is, indien men voor zich ziet.

Ne. Wat zuiveroffer zou dees vesten kunnen vagen?

Cor. Dit Galileesche rot, grontoirzaeck aller plagen.

Men vang dat offer strax van zyne hoofden aen:
 Hoe wel 't gerecht van daegh behoorde stil te staen.

Ne. De heilge Claudius, mijn vader, heeft de Joden
 Met hunnen aenhangk, streng en hardt, de Stat verboden:
 Wy, tegens 't Christensch schuim, de Vloecken opgepreft,
 En stadts gestichten brant, met godtloos bloet, gelescht.
 Door dat weerspannigh bloet, gemengt met kool en asschen,
 Zijn alle vlekken rein en zuiver afgewasschen.
 De Goden brouwen ons, om 't magere getal,
 Een deerlijk overschot, geen wyder ongeval.

Cor. Een ongedoofde kool, waer onder winden stoocken,
 Gaet vreeselijcker aen, na'et smeulen, en nae't smoocken.
 Geen zorgelijcker brant dan een verborgen gloet.
 De minste vonck, wanneer men 't allermintst vermoedt,
 Verdelght een groote stat. geen euvel staet te vreezen
 Zoo zeer, als 't geen men slof verwaerlooft te genezen,
 En dickwils komt om lit, ja om het gansche lijf
 En leven van den mensch. Dees aenhangk treckt zoo stijf
 Het snoer van zynen droom, in 't beckeneel begrepen;
 Dat die in 't eerst het volck allengs met zich zal slepen,
 Daer na Augustus zelf, en zoo den heelen staet.
 Dees kancker kruipt al stil in 't hof, en in den Raet.
 De keurebenden gaen niet vry van zulcke koortsen.

Ne. Men diende zich van hun by nacht in ste van toortsen,
 En brande schoon'er uit dien stoockebranders aert.
 Ghy zijt, voor ydel spoock, en schijn en schim, vervaert.

Cor. Zy

Cor. Zy dreigen 't bloeiend Rijck met Jootsche wichleryen
 Van 't wonderlijck beloop der wereltheerschappyen ,
 Verbeelt door zeker beelt van vierderley metael ;
 De voeten slechtst van stof , gemengt uit leem , en stael ;
 En hoe een kleine steen , maer zonder hant gereten
 Van eenen bergh , dat beelt te pletter heb gesmeten ,
 En groeide tot een bergh , ja tot een' wereltkloot .
 Wat Rome hoopt of niet , hun hoop is ruim zoo groot .

Ne. Een krancke trooft , indienze ellendigh zijnde yet hopen .

Cor. Zy hebben al het Rijck , zoo wijdt het paelt , doorkropen ,
 En stat en lant alom in rep en roer gebraght ;
 Als haters van de Goôn , en 't menschelijck geslacht .
 Zoo schelt hen Asien , de Nijl met al zijn Goden ,
 En al het onroomsch bloet . zoo schelden hen de Joden ,
 En Griecken ; en wat , van Jerufalem tot hier ,
 Ons kerckzeën viert , en volght ; oock Moor en Arabier .
 Dit zijnze , die ons Goôn en Cæsars diensten weigeren ,
 En halssterck naer de lucht , als nieuwe reuzen , steigeren .
 De priester van Jupijn heeft , met gekransten stier ,
 Dees Galileers geviert . Diane trilde schier ,
 In 't hollende Ephesus , op haer' gewyden drempel .
 Athenens grijze school noch Pallas wyze tempel
 Zijn naulix van die smet gelaten ongeschent .

Ne. t' Athenen staen de school en kerck noch overendt .

Wie bouwt van 't slechte brein ons dus een wereltsch wonder ?
Cor. Hoe slecht men 't acht , hier duickt wat groots , wat heerschlufft
 Geveinsde ootmoedigheid is dubble hovaerdy ; (onder .
 Die walght van 't laegh , en vlamt op maght , en heerschappy ,
 En rijckdom , onder schijn van alles te versmaden ;
 Terwijl al Kroesus schat haer schatzucht kan verzaden
 Noch stoppen ; zee noch lant die scepterzucht bepaelt .

Ne. De zon van Rome is tot die laeghte niet gedaelt ,
 Dat eenigh licht zich , aen de lucht , durf openbaren ,
 Op 't godlijck spoor , waer langs August quam opgevaren .

Oock staet ons nootlot vast , en schiet een schot hier voor .

Cor. De Nazarener zaeit bedeckt de weereit door
't Verwaten zaet , den oegst , die t'effens op zal komen .
Een oude wyveklucht , verzieringen , en droomen
Geraecken in't geloof . het lichtgeloovigh volck
Acht Wichlaer noch Sibyl , Hetrus noch hemeltolck ,
Noch drievoet noch gordijn , noch Delphis noch zijn kooren ;
Maer loopt dien onbefuisde , als Godts orakel , hooren ,
En ziet hem naer den mont ; die knaeght Apolloos eer .
Zijn riem ontbint de koorts . men zet de baren neêr ,
En bedden in zijn schim , als gafze dooden 't leven .
Een visscher dreight quanfuis ons Goden , datze beven .
Wy schopten doorgaends uit Ægypters , en Chaldeen ,
Oock korts ons Stoicyns : en lijt men dees Hebreên ?
Begulichelaers van't graeuw . *Ne.* Wat's aen dit paer bedreven ?

Cor. Niet veel , wert dagelix hun' aenhangk niet gesteven ,
Te water en te land , met brieven , of met boôn ;
Gezwore lasteraers van Godtsdienst , en van Goôn .
Maeck ons d' aenleiders quyt , waer aen dees zwarmen hangen .
Ghy hebtze in uw gewout : maer waer toe dient dit vangen ;
Indien men 't elckens spaer den vorst van't horzelnest ?
Verplet dit hooft : verstroy dees onderaertsche pest ,
Gewoon , by al wat rot , en zielloos aes te groeien .
Wat snoot , wat schendigh is wil hier wel t' zamenvloeien ,
Daer't licht in aenzien stijght , 't en zy het werd gebluscht .
Nu spreek ick niet als met den naezaet van August ,
Maer den Hooftpriester zelf , wien 't vierigh past te waken ,
Als 't oogh der goddelijcke en menschelijcke zaken ;
Op dat men 't hemelsch Recht toch niets ontreck ter sluick ,
Door't slossen in't aelout voorvaderlijck gebrueck ,
En aenwenst van yet nieuws , zoo driftigh en onzeker .
d' Oprechte Numa stelde u tot een yvrigh wreker ,
En rechter , over al , wat zich te buiten gaet .
Ghy zijt de kopre zuil , op wien die godtsdienst staet ,

Waer by dees Stat , geficht tot een vooghdes der volcken ,
 Achthondert jaren ftont , en uitfteeckt door de wolcken ,
 Met haer' geblutften helm , en vreeffelijcke speer ;
 Voor wie de koningen op 't aenzicht vallen neêr ;
 Of treuren , hangends hoofts , getemt door nederlagen ,
 En fleepen d' yfre boey , voor haren gouden wagen .
 Zy bid u , zy beveelt u dezer beider ftraf .
 Zy roept : och keert die fchant van mijn altaren af ,
 En kercken . Draegh toch zorgh voor kerckzeên , en geboden
 Van Numa . laet niet toe , dat Rome , een ftoel der Goden ,
 En aller heiligheit , onteert werde , en ontwijt ,
 Door dees wanfchapenheên , gebroetsels van den Nijt ;
 Die loos , ontveinzende zijn aengebore nucken ,
 Dat goddelijck cieraet u van de kruin wil rucken ,
 En heerschen op dien troon , u wettigh toegeleit .
 Stathouder van Jupijn , en van zijn Majesteit ,
 Ghy ziet , hoe onze en al der Priefstren oogen leken :
 Nadien de tong bezwijckt , laet aller tranen fpreken .
Ne. Nu Moeder , zijt getrooft . k heb uw verzoek verhoort .
 Agrip , men vaer terftont met dees gevangens voort .

Rey van gekerstende Soldaten .

Zang .

G Een Gallen leidden left de Stat in kolen ,
O neen ; maer ingeboren bloet
 Zagh ftil , en met een' koelen moedt ,
 Zijn torts zes etmael langk gaen ommedolen ;
 Dan in de dalen , dan gezwint om hoogh ,
 De bergen op , de ftarren licken ,
 Met gloende tongen ; roock verdicken ,
 En smooock verdunnen , onder 'themels boogh ;

PETER en PAUWELS.

De vlam dan weder flackren , als herboren ,
 Door 't overflaen , van rack in rack .
 Hier gaf een hof of kerck een' krack :
 Daer borften muuren : ginder storte een toren .
 Het volck aen 't bergen , ginfwaert op , dan hier ,
 Maer al vergeefs . Vulcaen voer spelen ,
 En teerde op stats twee derdedeelen .
 Geleekc toen Rome niet een zee van vier ?
 O ydelheit der hoven ,
 Aen lucht aen asch aen roock aen stof verftoven .

Tegenzang .

Hy , zoet op 't blaecken , pafst op klaght noch kryter ,
 Schept adem in dat vierprieel ,
 Een deerlijck kostelijck tooneel ;
 En stelt op 't kermen der gemeent zijn cyter .
 Hy ziet den Tiber nu voor Xanthus aen ,
 Waer in de brant zijn weerga schildert .
 Hy ziet het volck , verbaeft , verwildert ,
 Op straten , daecken , 't onheil tegenstaen ;
 Of bleecke wanhoop in den viere springen ;
 Den kleinen neef , aen Panthus hant ,
 Vast rucken naer 't Sigeeſche ſtrant ;
 Gedrang van ſchimmen dootsch te poort uit dringen ,
 En ſticht op 't bernen vast , in zynen zin ,
 Een nieuw palais , en ſchooner straten .
 Zijn brein , alreede als uitgelaten
 Met bouwen , brockt'er koningkrijcken in :
 En , hooger in zijn wapen ,
 Acht alle dingk om een alleen geſchapen .

Toezang .

Op ſmoockend puin , en kool , noch ongedooft
 Zit zijn Quirijner , van gedult berooft ,

Met jammerlijck misbaer ,
 De handen in het hair ,
 Bestroit met gruizige asch ;
 En schreit een' bittren plas ,
 Of knarssende op zijn' tant' ,
 Vervloect den stokebrant ;
 Die , om de wraeck te sussen ,
 De glimmende asch durf blussen
 Met Christensch bloet , dat eeuwich klaeght ,
 Door duizent dooden heengejaeght ,
 Met ongemat gedult :
 Maer yeder schuift de schult
 Op een' , die 't nu ontschuldighde getal ,
 Gehaet als godtloos overal ,
 Verdoet zijn' lust , niet hunliên , te geval .

HET DERDE BEDRYF .

Petronel .

NU springt van vrent mijn hart , ontboeit van duizent zorgen .
 Ick heb , ter goeder uur , d' Apostels juist geborgen ,
 Toen hun die donckre wolck des doots hing over 't hoof .
 O Engel , die hen leide , o leitsman , zijt geloof .
 Ick zag al bevende van achter , hoe zy traden
 Ter poorte uit , door de wacht . hoe was mijn geest beladen !
 Hoe hing aen yeder hair , van angst , een druppel zweet !
 Al wat my voorquam green afgrijsslijck , wreêr dan wreet .
 'k Geloof dat Engelen des wakers oogh misleidden ;
 Of sluiers , dun van mist , om 't hoof der Helden spreidden .
 Zy raeckten veiligh uit . hun uytgangk viel my zuur ,
 Die , al beklemt om 't hart , liep kijcken op stats muur ,
 Zoo veer het oogh , op 't spoor van Appius , kon reicken .
 'k Vernam geen onraet meer , noch eenigh droevigh teicken ,

Tot datze uit mijn gezicht, met druppelen bedouwt,
 Verdwenen, daer de steen des mijlpaels schiltwacht houdt.
 Hoe zwaerlick kon men hen tot deze vlucht bewegen!
 Wat dronck de dorstige aerde een' al te bittren regen
 Van tranen, eer de drang der vromen hun gemoedt
 Kon scheuren, van die schaer; by wie zy ziel en bloet,
 En lijf en leven zich getroostten op te zetten;
 Te vlieden, zonder schrick, in d'uitgespanne netten.
 Hoe queet zich Aquila, Marcel, Lucijn, Priscil;
 Hier Titus, Lukas; daer d'aenhoudende Plautil.
 Wat zocht hun Cletus niet, wat Clemens in te scherpen.
 Hoe pooghde Linus daer hen over stagh te werpen.
 Nu springt mijn hart van vreugt. wat moeite en zweet het kost,
 Zy zijn, ter rechte tijdt, uit dootsgevaer verlost,
 Kan ick mijn blyschap wel verzwelgen, ofte heelen?
 Wiens trouwe zal mijn mont zijn blyschap mededeelen?

Peter. Pauwels. Petronel.

Hier zijn wy wederom. *Pau.* Dat geldt zo recht naer 't hof;
Petr. HO Jesus, wat komt hier? wie geeft my weder stof
 Tot schricken? zijt ghy 't zelf? of is t uw geeft, mijn Vader?
 O Vaders, zijt ghy 't zelfs? *Pa.* Verschrick niet: tre vry nader.
Petr. Wat reuckeloosheit voert u in den jongsten noodt?
 Och gaet niet voort: ghy gaet in een gewisse doot.
Pau Die zoeken wy. *Petr.* Ick sterf. ghy hoeft haer niet te zoeken,
 Zy komt u t'huis van zelf, en loert uit alle hoecken
 Der stede. och Vaders, och, wat jaeght u stewaert aen?
 De krijghsliën zoeken u: want Cæsar had verstaen,
 Hoe ghy, ter sluick, by nacht, met list waert uitgebroken.
 De wakers lyden last, indien het wort geroken,
 Wie uwe boeien heb door zyne trouw geslaeckt.
 De Hel heeft heiligh en onheiligh opgemaect,
 Om Neroos gramschap, die gedooft scheen, weer t'ontsteken;
 En houdt het voor gewis uw vonnis leit gestreken.

Proces , Martiniaen zijn (zoo men zeit) alree ,
 Ontboden voor Agrip , op 't missen van u twee .
 't En zy die beide van uw uitkomst reden geven ,
 En klaer bescheit ; 't is omgekomen met hun leven .

Pe. Zoo stellen wy ons best voor hunliên in , als borgh .

Petr. Och Vaders , duickt terstont . verlost mijn hart van zorgh ,
 Het uiterste gevaer leerde u mijn trouw beproeven ;
 En komt ghy my daer voor zoo hartelijck bedroeven ?
 Wee my ! wat ga ick aen ? och mannen , vlucht van hier .

Pau. Rechtschape hopliên past te volgen de banier
 En standert , dien zy trouw , in 't heiligh water zwoeren ;
 Te vechten , daer het hoofd des heirs hen aen wil voeren .
 Wy keeren in den strijt , door Christus eigen last .

Petr. Wat tael is dat ? hier zijn verborgentheên aen vast .

Pau. De Hertogh van Godts heir gemoete ons beide weder .

Petr. Mijn hart wort koudt . ick zwijm : och zet my hier wat neder .

Pe. Nu dochter , zijt gerust . 't is nu geen treurens tijdt .

Petr. Wie jaeght u wederom in 't bangste van den strijt ?

Pau. Wy zeggen Christus stuurt zijn boden herwaert henen .

Wy hoorden Jesus stem . hy is ons zelf verschenen .

Petr. Verhaelt dan waer , en hoe de Heilant u ontmoet .

Beschrijft my zijn gedaente , en geef mijn hoop wat voet .

Pe. Zoo ras wy beide ontrent den eersten mijlpael quamen ,

En voor noch achter ons yet zorghelijx vernamen ;

Begon een zwarte wolck , een dicke donkre lucht ,

Te daelen op den wegh ; van waer een zware zucht ,

Gelijck van een ter doot bedroefde , zich liet hooren .

Toen quam ons een gesteen tot driemael toe ter ooren .

VVy hielden , op 't gesteen en zuchten , t'zamen stant ,

En vatten , wat beducht , malkandren hant aen hant .

Terwijl de zinnen dus vast opgespannen waren ,

Begon die bruine wolck allengskens op te klaren ,

(Gelijck de hemel in het kriecken van den dagh)

Tot datm'er in en door , en yet in roeren zagh ,

34
't Geen naer yet menschlijx zweemde; en wy, die vierigh baden,
Vernamen, na een poos, den Kruisvorst, overladen
Met zijn altaer, het kruis, dat van de schouder hing;
Een last, waer onder hy gekromt en buckend ging,
En hijghde al ademloos; terwijl de dorens pramen
't Gekroont en hangend hoofd; de pijnelijcke stramen
Der doorgeflage borst vast leken, en het zweet
Vermengen met zijn bloet; dat in den zoom van 't kleet
Komt vloeien, langs den hals, door 't hair, door al de leden;
En sleept al zijpende de geesten naer beneden.
De mont stont op van pijn. de lippen zwollen dick,
En paers, en blaeuw. 't gezicht gaf glinsterende een' blick
Van water, hier en daer noch drupplende op de wangen.
De winckbraeuw zackte op 't oogh, en schein verslenst van 't
Men zagh gedult, gemengt met pijn en moedt, in hem. (hangē.
In 't kort hy kroop, gelijk weleer Jerusaleem,
En drie Marien, en wat noch zijn' kruisgangk deerde
Hem zagen, in dien schijn, toen hy zich ommekeerde,
En aen dien vrouwesleep, een dun een teer getal,
d' Aenstaende straf voorzey, en stats gedreighden val.

Petr. O Jesus, gaet uw geest in die gestalte waeren?

d' Olijfbergh zagh u zoo niet op de wolcken varen.

Pe. Noch zoo verkeerde hy, op Thabor, in een zon,
Waer tegens mijn gezicht en oogh niet opzien kon.

Pau. Noch zoo verscheen hy my, die kerckers klingen koorden
Gereet had, om zijn volck te martelen, te moorden.

Pe. Zoo schein zijn staet verkeert, op een bedruckte wijs.

Mijn haren staen te bergh, ick stockstijf, koudt als ijs. (henē?
'k Vermanme in 't einde, en vraegh: mijn heer, mijn Godt, waer
Waer leit uw reis, mijn troost? hy antwoorde eerst met stenen,
Geborsten uit een hart, dat van benaetheit sluit.

Ten leste borst zijn stem, doch flaeuw en heefsch, dus uit:

Dat gaet naer Rome, om my noch eens te laten kruiffen.

Strax hoorde ick, in de lucht, gesnor van vleuglen ruiffchen;

En al 't gezicht verftoof verdween , voor mijn gezicht ,
Door Jefus aenzicht dus geheldert , en verlicht .

Dat moedight my ter doot . men keert daer op te ftouter
Naer ftadt , daer Godt ons eifcht ten offer , en ten onter .

Petr. Och anders fchickt de mensch , en anders fchickt het Godt .

Pe. d' Alziende fpelde my dit kruis , dit martellot ,

Al overlang , niet lang na dat , aen 't hout ontfapen ,

En 't nare graf ontruckt , zijn koy , zijn kudde fchapeu ,

Niet eens , maer driewerf , bleef bevolen mijnen ftaf ;

Toen hy my liefde verghde , en ick hem antwoord gaf .

Mijn trouwfte leerling , sprack de Meester , die noit ruste ,

Ghy gorde u , in uw jeught , en gingt , waer 't u gelufte ;

Maer in uw' ouderdom zult ghy , dees handen langk

Uitftreckende , en gegort van andren , uwen gangk

Eens zetten derwaert , daer 't hun luft u heen te leien .

Nu wort dit rijp . die kelck was my van toen bescheien .

't Wil tijdt zijn , dat ick eens verhuize uit 's lichaems tent .

Godt roept my tot dit kruis . mijn baen is afgerent .

Pau. En ick voorzagh al lang mijn offerhand genaken .

Mijn loopftrijt zal terftont het vrolijk einde raacken .

My dunckt 'k verander al in goddelijck gefalt .

Petr. En ick gevoel , helaes ! hoe bitter 't fcheiden valt .

Pe. Nu dochter , staeck dien rouw , en volleggh ons niet verder .

Gehoorzaam Linus nu , verwillight tot een' herder ,

Nadien hem Clemens 't lot van mijnen zetel gunt .

Verquickt u onderling , ten beffe dat ghy kunt .

d' Alziende waeckt met trooft voor zijne fchare , in 't midden

Van allerley verdriet . wy zullen voor haer bidden .

't Is noodigh dat wy gaen , daer Godt ons henen zent .

Petr. Ick hoop u evenwel te spreken , voor het endt ,

En fcheide , maer met fmert . och Vaders , ghy gaet fterven .

Och och , wat valt het zwaer uw aengezicht te derven !

Doch nietemin , nadien 't mijn Koningk zelf gebiet ;

Volbrengh zijn noodtgebodt , gaet heene , ick houde u niet .

Ick hindert niet . gaet heen , 't gedy tot Jesus eere .
 't Zy verre dat men u in 't heiligh opzet keere .
 De wettige eigenaer van lijf en ziel alleen
 Is Godt ; die eifchtze beide . o Vaders , gaet dan heen ,
 Als offerflammers , naer die slaghtbanck , u beschoren .
 Wy zijn tot zulck een kroon niet altemael geboren .

Agrippa . Proces . Martiniaen .

MEn vont geen breuck , aen muur noch poort , noch eenigh
 Des kerckers . o wat hoon ! dit schijnt in ernst gespot (slot
 Met Cæsar , dat men durf zijn halsgevangens slaken ,
 In spijt van 't wachthuis zelf , daer zoo veel oogen waken .
 Ick heb Proces gedaeght , en oock Martiniaen ,
 De hoofden van de wacht . hoe euvel wil 't vergaen ,
 Indienze beide niet van 't onheil reden geven ?
 Ick zweer gansch Rome wil van zulck een straffe beven ;
 Wanneer ick 't al , wat hier om heind was of ontrent ,
 Ten nutten spiegel stel : gelijk men is gewent
 Te straffen , al de geen , die zoo meinedigh handelen ,
 En , eerloos in den aert , voor trouwe dienaers wandelen .
 Daer komenze . 'k zal eerst , uitvarende al gestoort ,
 En gaslaende elx gebaer , hen vatten woort voor woort ;
 Of ickze listigh kon verbluffen , of verstricken .
 Meinedigen , durft ghy , en zonder eens te schricken ,
 Verschijnen voor Agrip , dien ghy te leure stelt ?
 Wanneer ghy , omgezet , en omgekocht met gelt ,
 Of errefvyanden des Roomschen keizers gunstigh ,
 By nacht gevangens slaect , zoo meesterlijck en kunstigh :
 Terwijl de meester slaept , op uw gezwore trouw ,
 Veel vaster dan op muur , of slotwerck , of gebouw .
 Dat stuck zou menschen min dan logge honden passen ;
 Die wecken , in gevaer , den meester noch met bassen ,
 En jancken ; daer ghy zwijght , als in den wijn versmoort .
 Ick zweer . *Pr.* Noch heeft mijn heer onze onschult niet gehoort .

Agr. Wat

Agr. Wat onschult grijpt hier plaets? *Mar.* Tē minste hoor ons spre-
Agr. Wat spreken? zeght my flux, wie heeft dit stuck besteken? (kē.

Peter. Pauwels. Agrippa.

Pau. **M**Yn heer, ick ben die man, om wien ghy u zoo steurt .
 Men schuif de schult op my, indien hier is verbeurt .

Agr. Zeght op, hoe hebt ghy 't lijf des kerkers klaeuw ontwongen .

Pe. Ick vondt den kercker op, en ben zoo uitgesprongen .

Agr. Wie bootft de sleutels na van 't naeuw ontsluitbre slot?

Pe. Wat fluitbaer is, ontsluit d' almogentheit van Godt .

Agr. Zijt ghy ons Goden dan en 't heiligh Recht ontwossen?

Pau. 't Valt mijn' Verlosser licht zijn dienaers te verlossen .

Pe. 't Is om de streeck van zes en twintigh jaer geleên ,

Dat Cefar Claudius den scepter van Judeen

En heel Samarien Herodes gaf te dragen ;

Die, om den blinden haet der Joden te behagen ,

Het hoofd van Godts gezant dorst rollen in het stof ;

En my, een' slechten roof, den toren van zijn hof,

En acht paer wakers, gaeuw als afgerechte valcken,

Vertroude, op dat men hem zou mompen noch verschalcken .

Jerusalem hiel feeft . mijn kudde vaste, en badt

Den Heilant aen, om hulp, toen ick gevangen zat .

De nacht gaet voor den dagh, die my ten toon wil stellen .

Veel vege teeckens niet dan dootse rampen spellen .

Twee ketens binden 't lijf wel vast; de geest blijft vry .

De wacht bewaert de poort; een krijghsman elcke zy :

Wanneer het duistre hol des kerckers wort beschenen

Van 't licht des Engels, die my weckt, en roept: ga henen .

Schiet aen, omgort uw kleet: treck ras de schoenen aen .

Ick strijck de kluijsters af, en stel my om te gaen,

Als in een' zoeten droom, door d' eerste en tweede wachter .

Mijn leitsstar stappt vooruit; ick volgh haer' glans van achter,

En koom aen d' yfre poort, die opspringht voor mijn oogh .

Ick kies de stat, de Geest verdwijnt, en vlieght zoo hoogh,

Als d'offerhande stijght van myne danckbre lippen.

Pau. Ick raecte in hechtenis, in 't Macedoonsche Phlippen,

Om een waerzeggeres, by den gebedestroom,

Door Jesus grooten naem, verlost van 's afgodts toom;

Waer by haer heeren lang geen magre winst genoten.

Ick zat er in den stock met Silas 's nachts gesloten.

Het bloet droop langs het streng gegeeffelt lichaem af.

De lippen roerden vast, en zongen; 't zingen gaf

Een' goddelijcken galm, die boven uit den toren,

Recht opsteegh door de lucht, door zoo veel hemelkooren,

In 't juichend Paradijs; daer ick met lijf en geest,

Of, buiten 't lijf, met geest of zinnen ben geweest.

Terstont begon de gront, op d'aendacht der twee bidderen,

Gelijck van schrick geraeckt, te daveren, te tfidderen:

Toen volghde 't rammelen van koper yzer stael.

De deuren knarsten eerst op tanden van metael,

En sprongen echter op: cipier en wakers wacker.

De stockbewaerder, bang voor my, voor mynen macker;

Stack op; en, wanende dat al de kercker vloodt,

Greep 't uitgeruckte zwaert, en dreighde zich de door.

Ick riep: verschoon uw ziel: wy zitten hier te zamen.

Hy vloogh met licht'er in, en wiesch ons roode stramen,

En viel ons bey te voet, met zijn herboren huis;

Het welck, vol blyfschap, roemde in Christus doot, en kruis.

Agr. Ghy trouwelozen, zoeckt uw moetwil te verbloemen,

Maer zult vergeefs op kruis en doode Goden roemen,

Trauwanten, boeit Proces, en boeit Martiniaen,

Op dat men boezem zulck een lasterlijck bestaen.

Verleert dit vlughtigh paer zijn vlught met scherpe roeden,

En leit het dan voor ons. men koelt die koorts met bloeden.

*Rey van gekerstende Soldaten .**Zang .*

HOe menigh Christen zagen wy
 Aen 't kruis al levend hangen ,
 En d' oogen met verlangen
 Naer Christus slaen , getrooft en bly ?
 Hoe menigh in een hartevel
 Of borstelen gesteken ,
 En by een wildt geleken ,
 Verstrecken voor een guichelspel
 Der wreetheit , zoet op Christenjaght ,
 Met losgelate honden ,
 Te godtloos aengeschieden
 Op Godts geduldighste geslacht ?
 Hoe menigh wert in 't diereperck
 Den luyper voorgeworpen ,
 Verhit om bloet te sloepen ?
 Aldus voltrock de dagh zijn werck .

Tegenzang .

Maer 's avonts gaet het vieren aen
 Met menschen , die , op staken
 Gespit , als sackels blaken ,
 En in geteerde rocken braên ,
 Of flackeren in wasseklêen .
 Hoe gloeien 's Vorsten hoven
 Van vier , gelijk een oven !
 Was 't Heidensch hart toen stael of steen ,
 Dat het niet smolt in zulck een' gloet ?
 Ons docht , wy zagen Engelen
 Zich in die vlamme mengelen .
 Wat schael vol geuren rieckt zoo zoet .

40
PETER en PAUWELS.

Voor Jesus, als die bittre smoock
Van zijne liefste panden:
O zalige offerhanden!
O Godtbehaeghelijcke roock!

Toezang.

Nu geven willigh zich ten roof
De standertdragers van 't beproeft geloof;
Niet als ons Decien, om eigen roem,
Van korten duur, gelijk een bloem;
Maer om Godts eer . wat klinckt er beter?
En niet te min de Faem
Met haer bazuin zal zwellen op hun' naem,
En eeuwigh zwanger gaen van PAUWELS, en van PETER.

HET VIERDE BEDRYF.

Plautel. Petronel.

Petr. **O**ch dochter, och ick hoor het snerpen van de roên.
Zoo most de hemelsche om den aertschen Adam bloên,
Eer hy in 't rechthuis van den rechter was verwezen.
Zijn sramen hebben ons, ter goeder uur, genezen.
Och spaert d' onnozelen . o hartepijn, o smert!
Pla. Och al t' onmenschlijck slaen . dat grizelt door mijn hart .
Och geessels, sramen och, och kostelijcke wonden.
Petr. Och pylers, die nu houdt geknevelt, en gebonden
De hooftpylaren zelfs van 't rijzend hoofdgebouw,
Gemest met bloedigh kalck, die proef doet van zijn trouw.
Veel beter dan tiras: tyrannige pylaren,
Het kan gebeuren, dat ghy, over duizent jaren,
Noch tuigen streckt van 't leet, 't welck 's hemels eerste boôn
Nu uitstaen onvertsaeght; daer hun de martelkroon
Alree zoo troostelijck van verre straelt in d' oogen;
Een kroon, die, tegens goudt en diamant gewogen,

Den prijs behoudt . wel hem , die zulck een kroon verkieft ,
Daer Cæsars lauwerkrans zijn luister by verliest .

Pla. Het geesselen houdt op : men zal met hun voort doorgaen .

Petr. Kom , laet ons , naer de poort van Oftie , vast voorgaen .

Agrippa . Peter . Pauwels .

NAdien dit paer om strijt 's Gekruiftens aenhang stijft ;

Al 't Rijck in oproer houdt ; zijn razernyen drijft ;

Verbastert Stats gewoonte , en Numaes oude zeden ;

Veroirzaeckt Simons val , door schendige gebeden ;

Ons Joffers tot vervloecte en blinde Hymens raet ;

En sleept in 't vloeckverbont den amptheer , en foldaet ,

En wat het listigh kan betovren , en belezen ;

Zoo wort het bey ter doot , in 's Vorsten naem , verwezen .

De Bethsäider sterve , als slaef , aen 't kruis gehecht .

Den Tharser gun men 't zwaert uit kracht van 't burgerrecht .

Pe. Hoe lieflijck klinckt die stem ! van waer konrt my die zegen ?

De neergedaelde is , langs die ladder , opgestegen ,

Door alle heemlen heen , ten hemel . o mijn Godt !

Van waer komt my dit goet , dit onverdiende lot ?

O sleutel van het Kruis , ontsluit my 's hemels deuren .

Wien van ons twaleftal moght zulk een eer gebeuren .

Ick kus die schoone doot . hoe maectze my gelijk

Den koning , die dat langs zich zette in 't hooghste Rijck .

Pau. Zoo wort , ter goeder uur , de moede ziel ontbonden

Van 't sferfelijcke pack ; en vaert , door lieve wonden ,

Haer' oirsprongk te gemoet , gelijk een hemelvlam .

De heilighste , die oit van vrouw ter weerelt quam ,

En d' allergrootste ziel , en zuiverste in Godts oogen ,

Is 's lichaems kercker zoo , ter halsaer uit , ontvlogen ,

En liet den bloènden romp in zijn gevangkenis ,

En 't bleecke hoofd de Wraeck verzaên , op 's konings disch .

Zoo tradt Sint Jakob voor . hy moedight my , in 't knielen .

Soldaten , helpt my sfrac by 't zaligh tal der zielen .

En ruckt de fabel vry kloeckmoedigh uit de fchee.

Pe. 'k Verzoek slechts op August een vriendelijcke bé,
En wenschte, met meer smaet, en smert en pijn, te sterven.

Agr. Laet hooren, leit het zoo, dat kunt ghy licht verwerven.

Pe. 'k Heb mijn' gekruisten Vorst verlochent, in zijn noot,
My zelf onwaert gemaect aen d'eere zyner doot,
Het triomfeerend Kruis; en wensch die schult te boeten.
Men hang my dan om hoogh ten hemel, by de voeten:
En met dit schuldigh hooft, dien Godtvergeten mont,
Die driewerf Godt verzwoer, beneden, naer den gront;
Als een die wel verdien ten afgront neêr te daelen,
Verfteken van den glans der zaligende stralen.

Dit's 't eenigh dat ick bid: vergun my die gena.

Agr. Zy wort u toegestaen. nu voort en rept u dra.

Dit krijgsvolck wacht, om u naer 't hoogh gerecht te leiden.

Tranwanten, leit hen wech. men quist slechts tijdt met beiden.

Rey van gekerstende Soldaters.

Zang.

O Ch, of 't geoorlooft waer,
Op 't Apostolisch spoor, te blussen.
Zijn' yver, met godtvruchtigh kussen
Der voetstappen van 't lijdzaam paer;
En elcken voetstap, met
Bedruckte tranen, te besprengen;
Ja tranen met hun bloet te mengen,
En uit te storten ons gebet;
Daer dat doorluchtigh root
Zal vloeien, uit zoo heilige aderen.
O Stat, heeft een wolvin uw Vaderen
Gelickt, gezooght; waerom verstoot
Ghy, grimmiger van aert,
Dees Vaders? och! waer sleept ghy henen

De Meesters, die, met eedler steenen,
 Uw muuren trecken hemelwaert?
 Van waer uw Godtsdienst, door de wolcken,
 Wort toegeblazen allen volcken.

Tegenzang.

Het Heidenisch Rome moft
 Van outs, door bloet, zijn grootheit baren,
 En oorloogh blazen zoo veel jaren:
 Dat heeft van Remus af begoft;
 Van dat de broeder sloegh
 Ter neder zijnen vollen broeder:
 Gelijk nu left de zoon zijn moeder,
 Die hem, haer hoop, ter weerelt droegh,
 En zette in top van 't Rijck.
 Zou die zijn moeder zoo durf loonen,
 Dan onze Vaders noch verschoonen;
 Zoo was hy niet zich zelf gelijk.
 Maer 't Christensch Rome moet
 Door martelbloet zijn grootheit baren,
 En wortelen door veel gevaren.
 Ons Vaders stichten nu in bloet
 Een nieuwe stat, die, door hun lyden,
 Meer wint, dan d'oude, door haer strijden.

Toezang.

Dat's meer dan op zijn Persiaens gestreên,
 En deizende de kans
 En onverwelckbren krans
 Geruckt van 't hooft der trotste mogentheên.
 Nu neemt uw toevlught niet,
 In't uiterste verdriet,
 Naer Capitoel, of Jovis vogelen,
 En goude standertgoôn:
 Zoeckt heul aen Jesus troon,
 In schaduw van d' Apostlen, en hun vlogelen.

HET VIERDE BEDRYF.

Agrippa. Nero.

DE Vorst, die onlangs speelde Orestes, droef en dol,
 En vlughtigh voor de wraeck, speelt nu zijn eige rol;
 Maer in der daet, en niet in schijn, van schrick gedreven,
 Drückt uit, hoe veel de schijn en t veinzen scheelt van't leven.
 De vlam, in't rotte bloet ontsprongen, knaeght het vleesch.
 Hy hijght naer zijnen aëm. de spraeck luit schor, en heesch.
 De tong slaet yzerklanck, en slibbert onder't spreken.
 Al't aengezicht, gelijk met dootverf overstreken,
 Ziet bleeck, en blaeuw, als loot, en hier en daer gevlaekt.
 Nu steeckt hy 't hoofd om hoogh. nu hangt het hoofd, en zackt
 Zwaermodigh naer beneën, tot dat hy raecht aen't schricken.
 Om 't kraecken van een deur; en opschiet, en twee blicken,
 Zoo root als vier en bloet, aen alle zyden slaet,
 En opspalckt; en al't hair recht op te berge staet,
 Om zijn verbeeldingen. dan tfidderen de leden,
 Het koude zweet breeckt uit, en, van zijn schim bereden,
 Verdaeght al't hofgezin te hoop, met ope keel.
 Hoe schichtigh is dit hofgedraeit, als een tooneel!
 Hoe's Vorsten staet verkeert! wat wil die plaegh beduinen?
 Daer komt hy weder aen, en heeft het hoofd vol buien.
 De wakers wijcken hem: een yeder maeckt zich t'zoek.
 Best zie ick 't veiligh aen, en sla hier om een' hoeck.

Ne. Och, berght Orestes. och, waer henen?

Waer berght hy 't lijf, in doots gevaer?

Wie steeckt die moorttrompetten daer?

Trompetter, blaest ghy uit Mycenen?

Of klinckt dit van Misenen af?

Wat Vloecken komen my verrassen?

Verrijft de Wraeck uit moeders assen,

En uit het moederlijcke graf?

Och,

Och , trooft Orestes , in zijn lyen .
 Nu weet hy nergens geen verblijf .
 Och , berghet den bangen balling 't lijf .
 Waer vliet hy voor dees Razernyen ?
 'k Zie , op den gront van Plutoos poel ,
 De geesten , die ons 't licht benyen ;
 Gepynight om hun schelmeryen ,
 Rontom dien zwart beroockten stoel .
 't Is nacht , ick hoor de vlammen kraecken .
 't Aeloude Troje staet in brant ,
 Aen dezen , aen den andren kant ;
 Of brant hier Rome , en al zijn daecken ?
 Heb ick of Sinon brant gesticht ?
 Wat woelen hier al dootse zielen ,
 Die om mijn lijf , als byen , krielen .
 Houdt op , ghy steeckt naer mijn gezicht .
 Zeght op , wat zijt ghy voor gezellen ?
 Beschuldight ghy den rechten man ?
 Men maeck' er weêr een nachttorts van ,
 Of steeck hen strax in dierevellen .
 Neen , Vesta leit my hier aen boort ,
 Om hare dochters , versch geschonnen .
 Ick was verslingert op uw Nonnen ,
 O moeder , zijt ghy noch gestoort ?
 Wat raet ? ick hoor haer leeuwen brullen .
 Ick vrees dat scherpgewet gebit ;
 Die keelen , brandende en verhit .
 Ay ziet , hoe zy hun staerten krullen .
 Daer roept mijn moey , daer Claudius ,
 Mijn vader zelf : daer schreeuwt mijn moeder ,
 En gemalin . daer komt mijn broeder ,
 d' Onschuldige Britannicus .
 Heb ick u helsch vergif geschoncken ?
 Daer kust het dootshoof van Paulijn

PETER en PAUWELS.

46
 Mijn' meester, in bedruckten schijn.
 Of is hy 't niet ? of ben ick droncken ?
 Het regent lijcken, uit de lucht.
 Een veltgeschrey klinckt van Britanje.
 Daer worpt zich Galba, op, in Spanje.
 Daer ziet men, hoe d' Armener vlught;
 Met alle mijn keurbendingen,
 Voor den verbolgen Persiaen.
 Orestes, tast u zelven aen:
 De burgers komen u bespringen.
 Dat's Thrafea. ick zie den Raet,
 De ridders, 't volck, en vrye, en slaven,
 Ick hoor de kleppers herwaert draven,
 Met al wat moederslagers haet.
 Zy komen my uit Argos jagen.
 Zijn 't Galileeschen ? ja gewis:
 Of zeit men dat dit Castor is,
 En Pollux, van den wint gedragen ?
 Ghy Goden, die gelauweriert,
 In witte zyde, om laegh komt zacken,
 En, hant aen hant, met pallemtacken
 Aldus gesceptert, nederzwiert;
 Wien zoekt ghy in dees aertsche hoecken ?
Ag. Nu, dinnckt my, is het sprekens tijdt;
 Nadien zijn droom geen steurnis lijdt,
 Zal ick hem best aldus verkloecken.
 Die twee gebroeders zoeken u.
 Ghy moet op zee, naer 't Noorden, dwalen,
 En 't kerckbeelt van Diane halen.
 Wat beeft ghy voor uw ooms, zoo schuw ?
 Ghy moet dat beelt aen Vesta brengen.
 Zoo luit uw zuiverofferles.
 Ick ben uw leitsman Pylades.
 Geef my de hant. *Ne,* Ick zal 't gehengen.

Linus . Petronel .

Godtvruchte Dochter , wel wat tijding brengt ghy nu ?
Petr. Och , Vader Linus , och , Godt hoede en zegene u .

Nu wey met 's voorzaets staf dees nagebleve schapen ,
 Gelijck zijn nazaet past ; d' Aertsherder is ontslapen :
 Het lichaem rust aen 't hout , de ziel in Jesus schoot .

Li. Zy leeft by Godt . hy storf een kostelijcke doot .

Zaegt ghy hem , onder 't juck van 't kruis , zijn schouders buigen ?

Petr. Geduldighlijck : ick kan hier levend van getuigen ,
 Als een die onder 't kruis in 't alleruiterst stont .

Li. Wy haecken om 't verslagh te scheppen uit uw mont .

Petr. De krijgshliën brengen hem , door 't volck , met Pauwels ,
 De poort van Ostie , gebonden , en besluiten (buiten
 't Verwezen paer van een te scheiden , op het lest ;
 En een 'in 't Jootsche , en een 'in 't Christensche gewest ,
 Tot aenwas van meer smaets , te helpen om het leven .
 Toen zagh men mont aen mont , en borst aen boezem , kleven :
 Toen klapte kus op kus ; als 't op een scheiden ging ,
 Daer elck aen 's anders hart , gelijk geketent , hing .
 De blyde Pauwels sprack tot Peter : u zy vrede ,
 O grontsteen van de Kerck , o wachter in Godts stede ,
 O mont der herdren van 't verstroyde Christendom :
 En Peter tegens hem blygeestigh wederom :
 O licht der Heidenen , o leitstar aller vromen ,
 Nu ga in vre , daer Godts verstroyden 't zamenkomen .
 Een oogenblick gedult ; wy zien malkandren weër .
 Zoo worstelt men in 't stof , om onverwelckende eer .
 Hier op trat Pauwels voort recht uit , getrooft , en blyde ;
 En Peter welgemoedt te rugh , naer d' overzijde
 Des Tibers , en den bergh van Janus ; daer de Joôn
 Hem grimden te gemoet , en nepen met dien hoon ,
 Waer meê hun ouders eer zijn levend voorbeelt nepen ,
 't Welck , afgemat van pijn , zy 't moorthout zagen slepen .

Hier wert d' Apostel, als naer een tooneel, gebraght;
 Op dat d' ervvyantschap van 't menschelijck geslacht
 (Zoo taiftren Heidens toch besneên, en kruisgetuigen)
 D' Een, uit des anders bloet en gal, moght honigh zuigen.
 De stramme Vader klom den heuvel op, om hoogh;
 Gelijck een Avontstar, wanneerze, naer den boogh
 Des hemels, uit der zee, haer zoonen aen komt leiden;
 Terwijl de kimmen licht en schemeringen scheiden.

Hy schoot hier, op den top des berghs, zijn kleedren uit.
 Noch twiste de soldaet, om zulck een' slechten buit.
 Men knoopte om 't middellijf een decksfel, grof van draden.
 Toen viel hy, om zijn wensch ten volle te verzaden,
 Met hart en mont op 't kruis, en gaf het kus op kus,
 En vatte 't in den arm, en sprack verheught aldus:

Li. Wat sprack 't Orakel, op den drempel van zijn lyden?

Petr. Zijt wellekom, mijn kruis, beloofst, van lange tyden,
 Door d' onbesmette tong, aen my, die wel beken,
 Dat ick meer straf, en niet dees glori waerdigh ben,
 Van mijn' verzworen heer, in 't sterfen, te gelijcken,
 Noch, met het hoofd om laegh, den hemel aen te kijcken.
 Zijt wellekom, mijn kruis. aenvaert dit snoode pack
 Van 't sterfelijcke lijf, waer in veel jaren stack
 Een ziel, die haere schult niet met haer bloet kan boeten:
 Ontfang het niet te min, met doorgeslage voeten;
 En streck een zoenaltaer, van waer ick Godt behaegh,
 Door Jesus oogen, die my straffen hier om laegh.

Zoo welkomt hy zijn doot, en, keerende ten leste
 Zich om, geeft zynen rugh het lange hout ten beste,
 En yeder arm een endt van 't dwarshout. de soldaet
 Klinckt d' yfre spiickers door de handen heen, en slaet
 De voeten plat op een. dat kloppen kraecken knarssen
 Door zenuwen en been, gingk t' elckens door mijn harssen,
 Ja door mijn schrillend hart, en moorde het gemoedt:
 Terwijl het dorstigh gras vast florpte 't roockend bloet,

Dat uit de wonden scheen het zant te willen laven,
 Zoo ras de schup het loch in d'aerde had gegraven,
 Teegh 't krijghsvolck met geweld aen 't rechten van den stam,
 Doch avrechts, als zijn pack: dit hing alree: dat quam
 Op aër en zenuw aen, en opende drie sluizen
 Van vleesch, waer uit meer bloets, al schuimende, quam bruizen.
 De Kruishelt zaggh van bloet besprengkelt en bespat:
 Noch kreet hy niet van pijn, maer steende slechts, en badt.
 Men zaggh in 't aenschijn (och een stichtelijck aenschouwen)
 Yet pijnelijx, omstraelt van blyschap, en betrouwen.
 De stam kreegh steun. de Heldt goot, met een heefsch geluit,
 En hijgende van dorst, dit jongste orakel uit:

Li. Ick luister naer den mont van Christus Stedehouder.

Petr. Mijn broeder Andries, neem gewilligh op uw schouder
 Het kruis, u toegeleit van boven, gelijk my.
 Ick volgh mijn bedtgenoot, my voorgetreên: en ghy,
 Mijn dochter Petronel (de Vader sloegh zijn oogen
 Te mywaert, die hy zaggh bedruckt de kaken droogen)
 Zult, ter gewenschter uur, den rijcksten bruidegom
 In d'armen vallen, als een ongerepte blom.
 Noch vijfmael vijftigh jaer wil 't reegnen marteldroppen,
 Tot dat het snoer van driemaal negen Bisschopskoppen
 Volregen, Godt beweegh, die, door een hemelsch post,
 Den grooten heldt verweckt, die mijnen, stoel verlost
 Van 't bloedigh Heidensch juck, dat duizenden beschreidden.
 Dees tempels zullen dan, gesloten voor den Heiden,
 Gansch onverhindert, voor den Christen, open staen;
 Wien deze goude tijdt en weelde dier wil staen,
 't En zy men bidde en waecke; eer klauwen, onder 't wrijten,
 Den nadeloozen rock verwoet in flarden rijten,
 Godsjammerlijck gesleurt van beeren, uit het sneeuw
 Opsluitende; en ten buit van Agars yzere eeuw.
 Och Jesus, hael ons t'huis, eer wy dien storm beleven.
 Zoo biddende wort hem een' dolck in 't hart gedreven,

Van een Romains soldaet, die wacht hielt, neffens 't hout:
 Ick viel een poos in zwijm, en lagh'er, doot en kout,
 Voor 't kruislijck uitgestreckt; en weet naeu, van wat magen
 Of vrienden ick, voor doot, ten bergh af ben gedragen.

Plautil. Linus.

O Sluier, versch besprengt van 't uitverkoren vat,
 En zijn welriekend bloet. o doeck! *Li.* Wat doeck is dat?

Pla. Die 't Licht der Heidenen voor d' oogen wert gebonden.

Li. O kuffenswaerde doeck! waer hebt ghy dien gevonden?

Geef hier dat pant der strax van 't lijf ontkleede ziel,

En melt ons, eedle vrouw, hoe deze ceder viel.

Pla. 'k Ontmoete, ontrent de poort, den heengeleiden Vader;

Die, myne tranen ziende, en tredende wat nader,

Een' doeck (om zijn gezicht te blinden, en dien hy

Terstont herlevren zou) noch vorderde van my,

Zoo willigh, als bedruckt. de Stat liep leegh van menschen;

Nieuwsgierigh naer zijn doot. ick volghde hem met wenschen,

En strax te rofbaer na, den Tiber langs in't veldt,

Om 't heerlijk eindt te zien van Godts manhaftsten Heldt;

Die onder 't henegaen vermurwde drie soldaten,

Longyn, Aceft, Megift; gereet den hals te laten,

Voor hem, die 't graf zijn aes, den Doot zijn' schicht beuam.

Zoo dra men nu te Gutte, aen't Salvisch water, quam,

Sprack Vader, in den ringk des krijghsvolx: hier is 't ende

Der loopbaen, na veel drux, en doorgesolde ellende.

Hy vouwt, vol moedts, en heft de handen naer de lucht,

Met een tot Jesus 't hart, en roept hem aen, en zucht:

Hier sta ick, om den slagh der fabel te verbeiden,

Die strax het hoofd van 't lijf, en lijf en ziel zal scheiden.

O Jesus, laet uw bloet afwasschen d' oude vlack

Van wreetheit, met wiens spits ick Godt naer d' oogen stack,

U zelf naer 't hart, door 't hardt verdrucken uwer leden.

Hebt ghy in't uiterst noch Godts vyanden verbeden;

Verbidt

Verbidt oock my , niet waert te storten , t' uwer eer ,
 Mijn Christenflaghtigh bloet ; het welck ghy nimmermeer
 Moet eischen van de hant , die snackt om dat te drincken .
 Zoo badt de Heldt . my docht , men zaghe een' Engel blincken
 Uit zijn gezicht ; my docht , men hoorde een Engels stem .
 Wat aertfch wat menschlijck was verdween alreede in hem .
 Hy nu , uit vleefch en bloet , bykans in geest herfchappen ,
 Verbont zijn gryze hooft , en knielde . wy vergapen
 Vergeten ons , hy roept : Godt reickt my d' armen toe .
 De weerelt is mijn kruis : ick ben de weerelt moe .
 De Wreetheit , op dat woort , met fchitterenden zwaerde ,
 Trof toe , en onvoorziens lagh 't hooft geploft ter aerde ,
 En sprongk noch driemael op . men hoorde een fyn gepiep ;
 Als of de mont , vol lofs , noch driewerf J E S U S riep .
 My docht ick merkte om 't hooft een' glans van gloende tongen ;
 En uit den zantgront sprongk een ader , met drie fprongen ,
 Daer 't hooft gehuppelt had : en wonder was 't , dat elck ,
 Uit dien onthoofden hals , zijn bloet , als verfche melck ,
 Zaghe ftralen in de lucht . och och , hy leit getroffen .
 My dunckt ick voel het hooft noch op mijn boezem ploffen ,
 Noch bonzen op mijn hart . daer leit de kerckpylaer ,
 Die zulck een' zwaren laft droegh vijfmael zeven jaer .
 Neen neen , hy leit noch niet , maer staet , gelijk voorhenen .
 In 't ryden naer de ftat is my zijn geest verfchenen ,
 Veel grooter dan men hem in 't leven had gekent .
 Hy braght my dezen doeck , een' trooft in mijn ellent .
 Och jongelingen , mans , och weeuwen , maeghden , vrouwen ,
 Och fchreit : ghy zult voortaan zijn aenschijn niet aenschouwē ,
 Noch hooren Godts trompet . nu is het fchreiens tijdt .
 Och weezen , weent met my : wy zijn ons Vaders quyt .
 Och och och och och och och och och och och .
 Och och och och och och .

Li. Der weezen Vader leeft , die zal u niet vergeten ,
 Daer , in een' ringk van licht en Serafijns gezeten ,

PETER en PAUWELS.

Hy in kristal vergaert uw tranen, versch geschreit.
 Triomfen worden daer Godts Helden toegeleit;
 Wier zielen, in den schoot des heils, van daegh herboren,
 Gansch onbenevelt zien, gansch onbekommert hooren,
 In dien gedurigen zielkittelenden lach,
 't Geen onbegrepen, oor noch oogh noit hoorde, of zagh;
 Dat is 't volmaeckte Schoon, waer van al't schoon komt stralen:
 Wy zullen, hier beneên, zijn HEILIGEN betalen
 Onze allerleste schult. ga, Titus, Lukas, ga,
 En volght naer Oostie Lucijn, de Raetsvrouw, na.
 Beveelt Sint Pauwels romp den kelder van haer hoeve,
 Zoo eerlijck als ghy mooght; en trooft en zalft dees droeve.
 Ghy blakende Marcel, tast den Gekruisten aen,
 En balssem, en begraeft het lijck, op Vaticaen;
 Daer 's Vorsten renbaen roockt, zijn lustprieelen bloeien.
 Ick zie Godts zwarmen, van vier winden, t' zamenvloeien,
 Te Rome, aen wederzy des Tibers; daer 't gebeent
 Der Martelaren slaept, begifticht, en beweent,
 En jaerlijx, met een vlaegh van tranen, overgoten:
 Terwijl de lastermont, gestopt en toegesloten,
 Verbaest staet en versuft, voor menigh wonderwerck;
 En Vaticaen de lucht te moet vaert, met zijn kerck,
 Vol wierroox, vol gezangs van opgetoge zielen,
 Om 't grafaltaer; waer voor gekroonde koppen knielen;
 Godtvruchtighlijck vertreên ryxappel, zwaert, en kroon;
 En spreien 't purper aen den voet van 's Visschers troon:
 Wanneer (Hierusalem in roock en stof vervaren)
 Des weerelts Hoofstat steunt op bey dees hooftpylaren
 Der Kercke; en ziet, hoe 't al, wat haer die kroon benijt,
 Zijn hart knaeght, en vergeefs op diamantsteen bijt.

Gloria in excelsis Deo.

DE KRUISBERGH.

Aen

MAGDALENE van ERP.

DE schoonste roode roozen groeien
Op geenen Griekſchen bergh, o neen;
Maer op den Kruisbergh, hardt van ſteen:
Daer Jefus hoofdquetſuuren vloeien

Van heiligh van onnozel bloet;
Geronnen tot een' roozenhoet,
Wiens blaën, vol geurs, geduurigh bloeien,
Door den gevlochten doornekrans:
Waer van de goddelijcke glans
Beſchaduw't wort, en overwaſſen.

De roozedruppels ſtrecken ſchoon
Robynen aen de doornekroon.
De roozevlaegh verdrenckt, met paffen,

De lelibloem van 't aengezicht;
Waer uit de zonne ſchept haer licht:
De zon, die, met haer bevende aſſen,
Te rugge rijdt, bezwijmt, en ſterft;
Nu 't roozebloet Gods lely verſt;

De lely, die het hoofd laet hangen,
En geeft den allerleſten zucht,
En vult met roozegeur de lucht.

De Chriſte byen niet verlangen
Zich ſpoeden naer dien roozengaert,
Zoo ras het licht de lucht verklaert;

En zwarmen, om de roozewangen
Van 's levens bloem, en lentefpruit:
En zuigen zoeten honigh, uit

De gal en gift en bitterheden
En alſem van het doorneboſch.
Uit leliwit en roozenbloſ

d' Aertſenglen Man en nektar kneden,
En hemelſch ſuicker, en ambroos.
De dagh die teelt geen uchtentroos,

(Zoo dickmael hy komt aengereden)
Die zoo de flaeuwe ziel verquickt,
En 't hart, tot wanhoop toe verſtickt,

Verſterckt, als deze roozegeuren
Van 's levens roozentack en hout;
Met bittere tranen nat bedouwt,

Tot trooſt van al die eeuwich treuren.

L29163-11
[13]

Hier springt, voor al die dorstigh zijn,
Een bron van roode en witte wijn,
Zoo lekker, als oit tong kon keuren.
Hier wachet men het beveleckt gemoedt
In 's levens kostelijcksten vloet.
Vergadert uit vijf zuivre sprongen,
Hier levten d' aders purper uit,
Tot pracht der koninglijke bruij;
Wiens lof van David wert gezongen,
En van dien wyzen Salomon:
Toenze, in dees speere-en-spijckerbron,
Bevochtighden hun goude tongen:
Toen David stelde luisterscherp,
Op dat geruisch, zijn schelle harp,
En Salomon zijn hooge klancken.
O bloet-en-waterrijcke rots!
O hartebron des wyzen Godts!
O artseny voor alle krancken!
Vergun my oock een' druppel nat.
Bevloey mijn dor en dorstigh blad,
En leerne mijn' Verlosser dancken;
Op d' oevers van dien gulden stroom;
In schaduw van dien roozeboom,
Bedeckt met Cherubinneveugelen:
Daer rust het afgejaeghde hart:
Daer vint het stilpijn voor zijn smert:
Daer nestlen alle tamme veugelen,
En heffen, tegens 't paradijs,
By beurte, een' lofzangk aen, om prijs:
Daer leert de ziel haer lusten teugelen,
Met Godts gebit en roozentoom.
z' Ontwaeckt'er, uit den ydlen droom
Der ydle weereit, om t' aenschouwen
Den Middelaer van 't Nieuw Verbont.
Zy kust zijn' bleecken roozemont.
Men zagh'er, onder 't puick der vrouwen,
By 't graf, de droeve MAGDALEEN,
Met balssem tranen en gebeên,
Godt zoeken, met een vast betrouwen,
Dat 's nachts gelijk een Vierbaeck schein.